

Muligheder og udfordringer ved modellering af LAR, nedsivning og grundvand

ATV Vest gå-hjem-møde

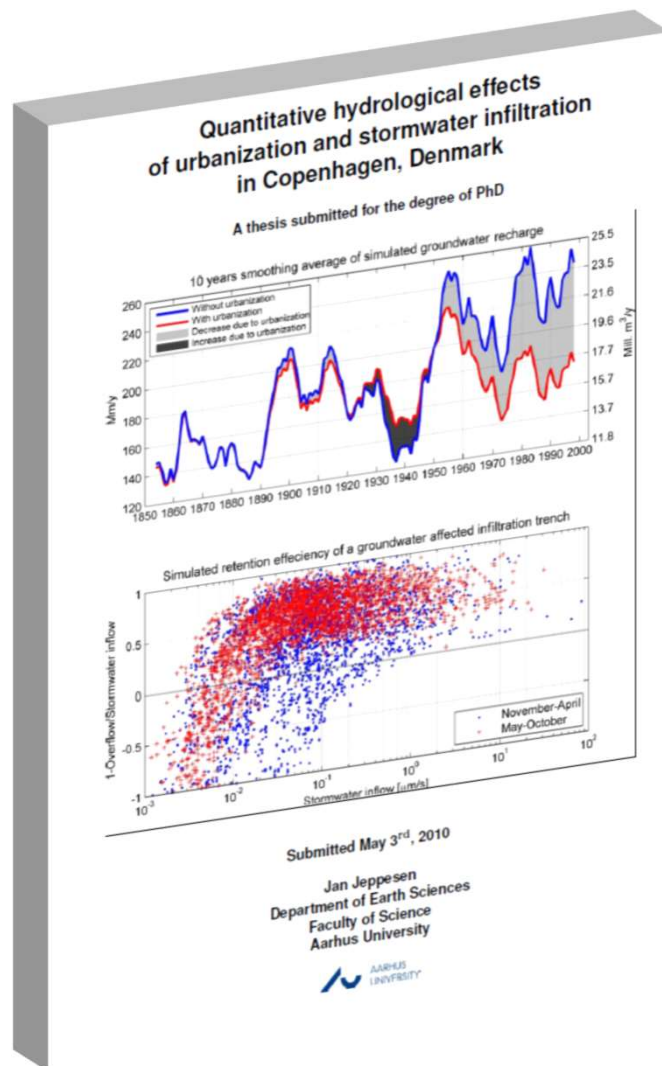
VandCenter Syd, Den 27. september 2018

LAR og konsekvenser for grundvandet

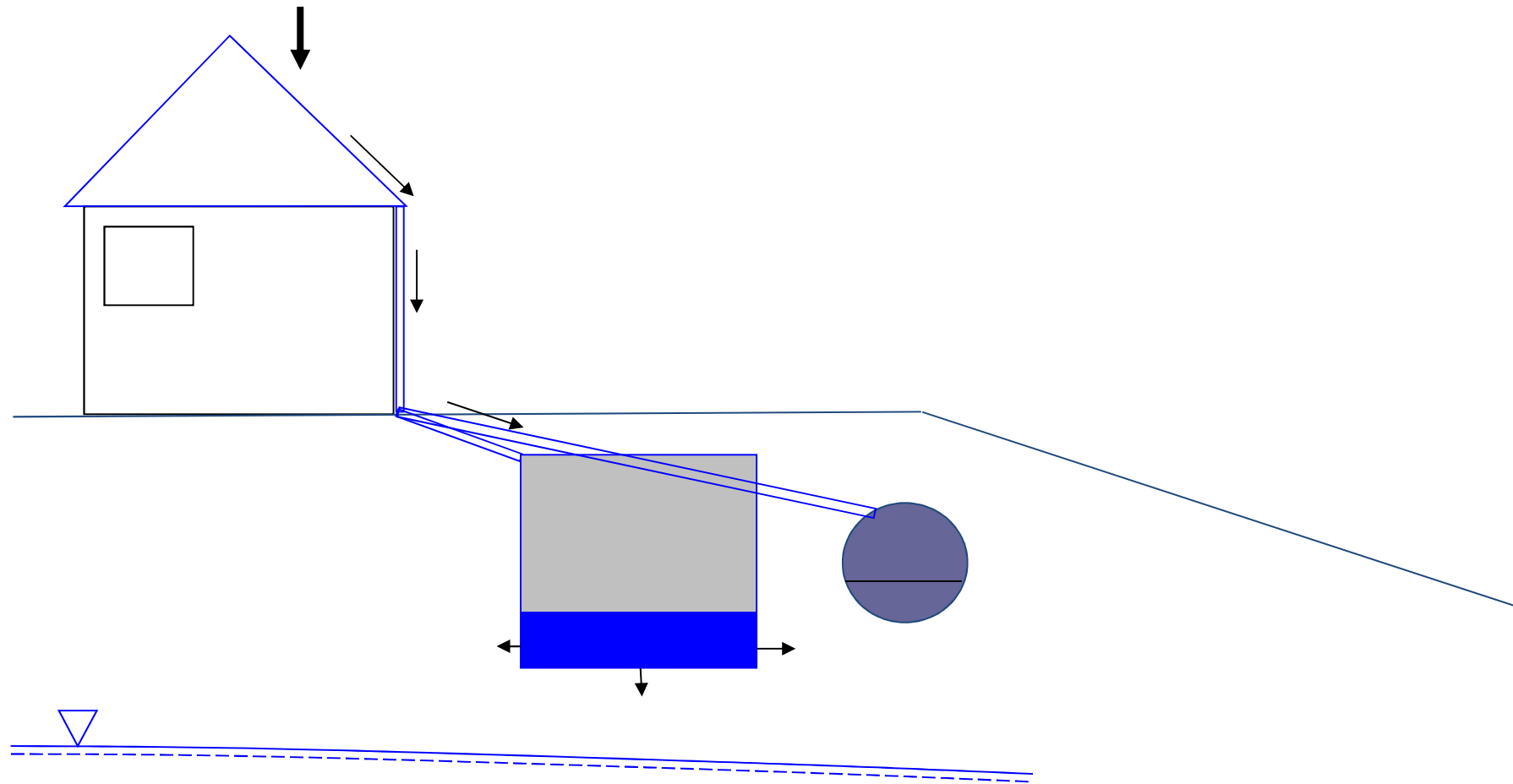

Jan Jeppesen
jje@envidan.dk
+45 27 15 37 27

Historik

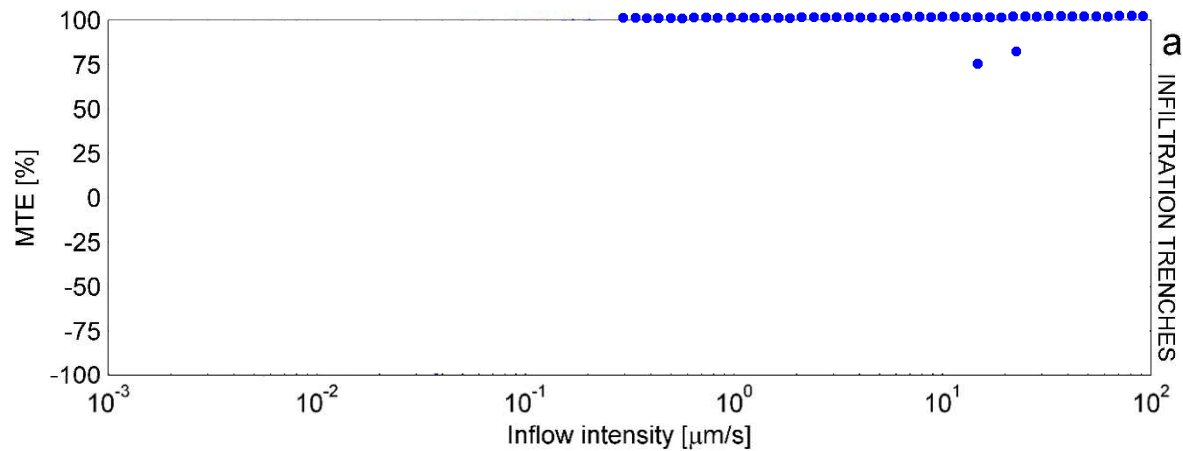

Historik

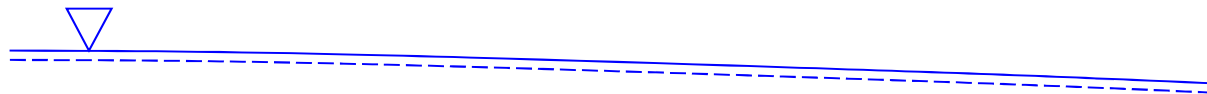
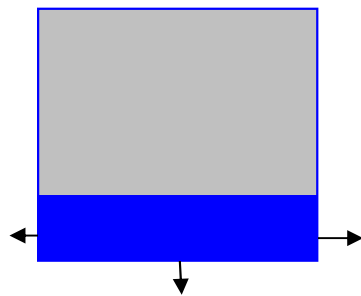

Historik

$$\text{MTE} = (1 - Q_{\text{ovf}} / Q_{\text{inf}}) \times 100\%$$

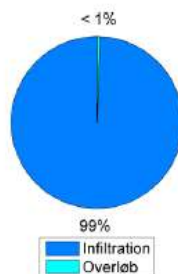
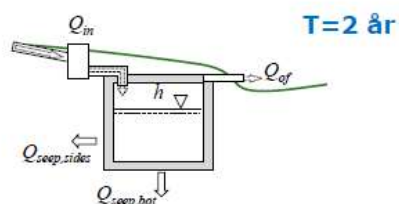
- Designed to only flow over 1 time each 5 years
- In reality it happens much more often due to the influence from ground water

Historik

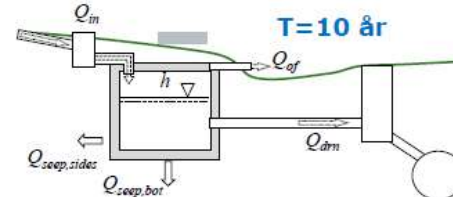
Eksempel 1: faskine

$A=100 \text{ m}^2$
 $L \text{ fas} = 5 \text{ m}^3 \text{ (ML)}$

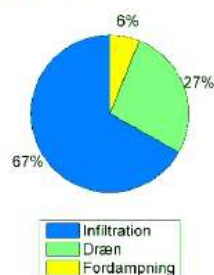
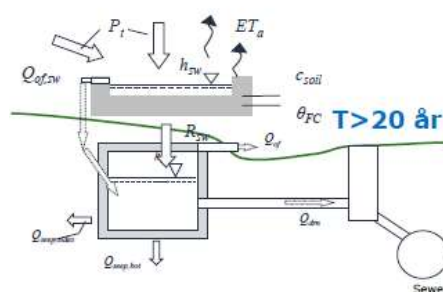
Eksempel 2: faskine m. dræn

$A=100 \text{ m}^2$
 $L \text{ fas} = 5 \text{ m}^3 \text{ (ML)}$
 $Drn = 1 \text{ l/s ha } (h > 0.25 \text{ m})$

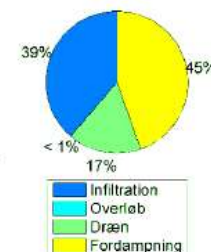
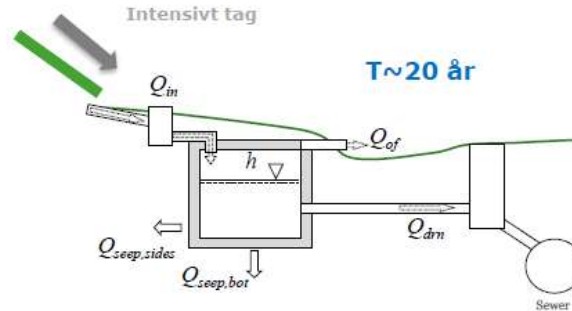
Eksempel 3: regnbede + faskine m. dræn til kloak

$A=100 \text{ m}^2$, $L \text{ fas} = 5 \text{ m}^3 \text{ (ML)}$
 Regnbed, $L=5\text{m}, b=2\text{m}, h=0,2\text{m}$

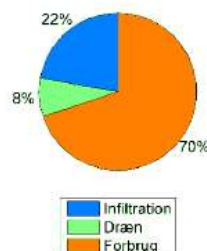
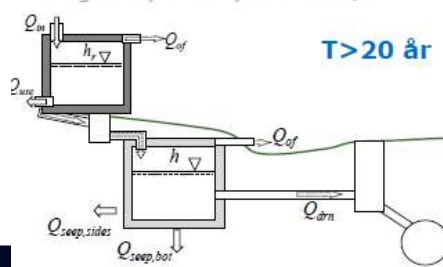
Eksempel 4: Grønt tag + faskine m. dræn til kloak

$A=100 \text{ m}^2$, $L \text{ fas} = 5 \text{ m}^3 \text{ (ML)}$
 Intensivt tag

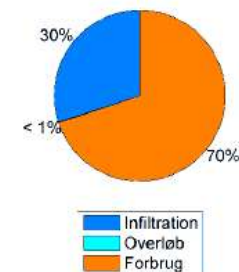
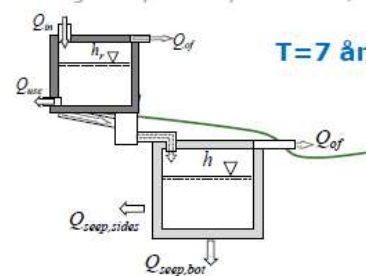
Eksempel 5: regntank + faskine m. dræn til kloak

$A=100 \text{ m}^2$, $L \text{ fas} = 5 \text{ m}^3 \text{ (ML)}$
 Regntank, $V=2\text{m}^3, dem=200 \text{ l/d}$

Eksempel 6: Regntank + faskine

$A=100 \text{ m}^2$, $L \text{ fas} = 5 \text{ m}^3 \text{ (ML)}$
 Regntank, $V=2\text{m}^3, dem=200 \text{ l/d}$

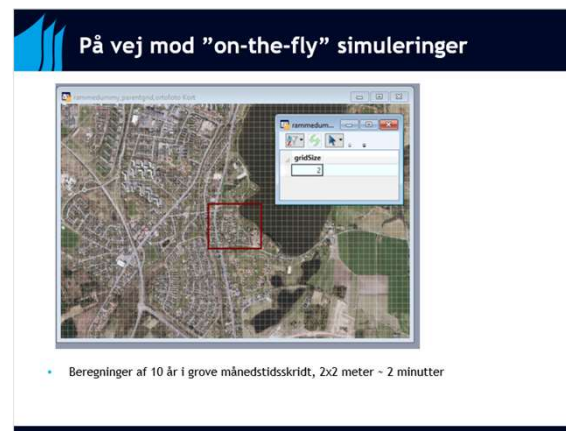
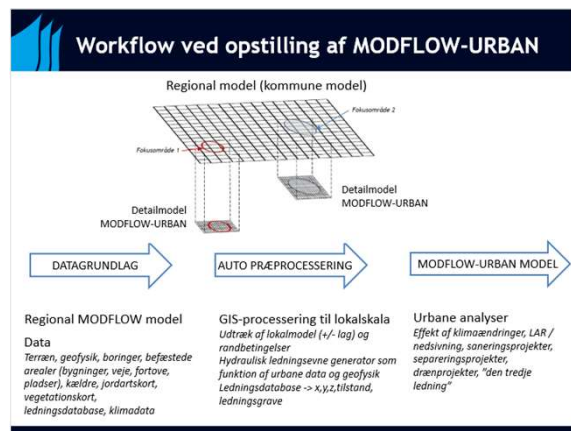
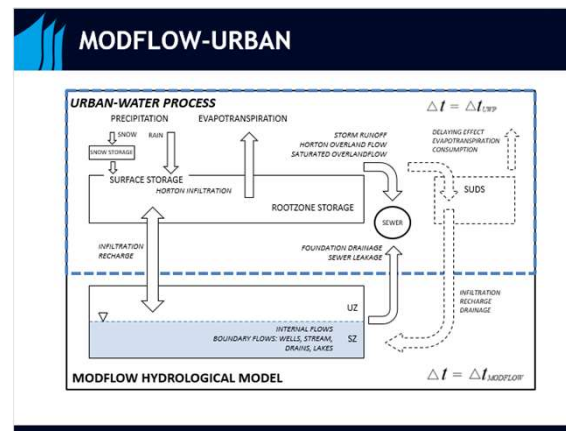
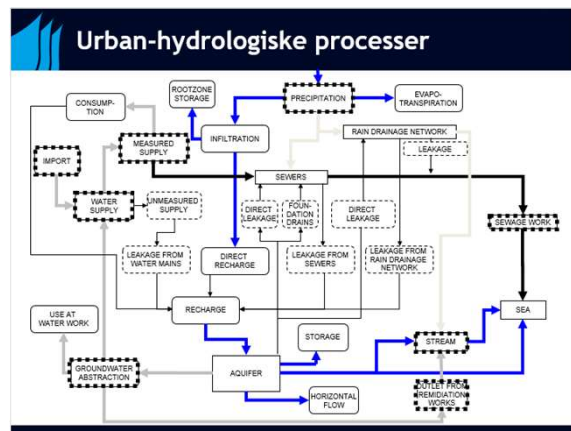

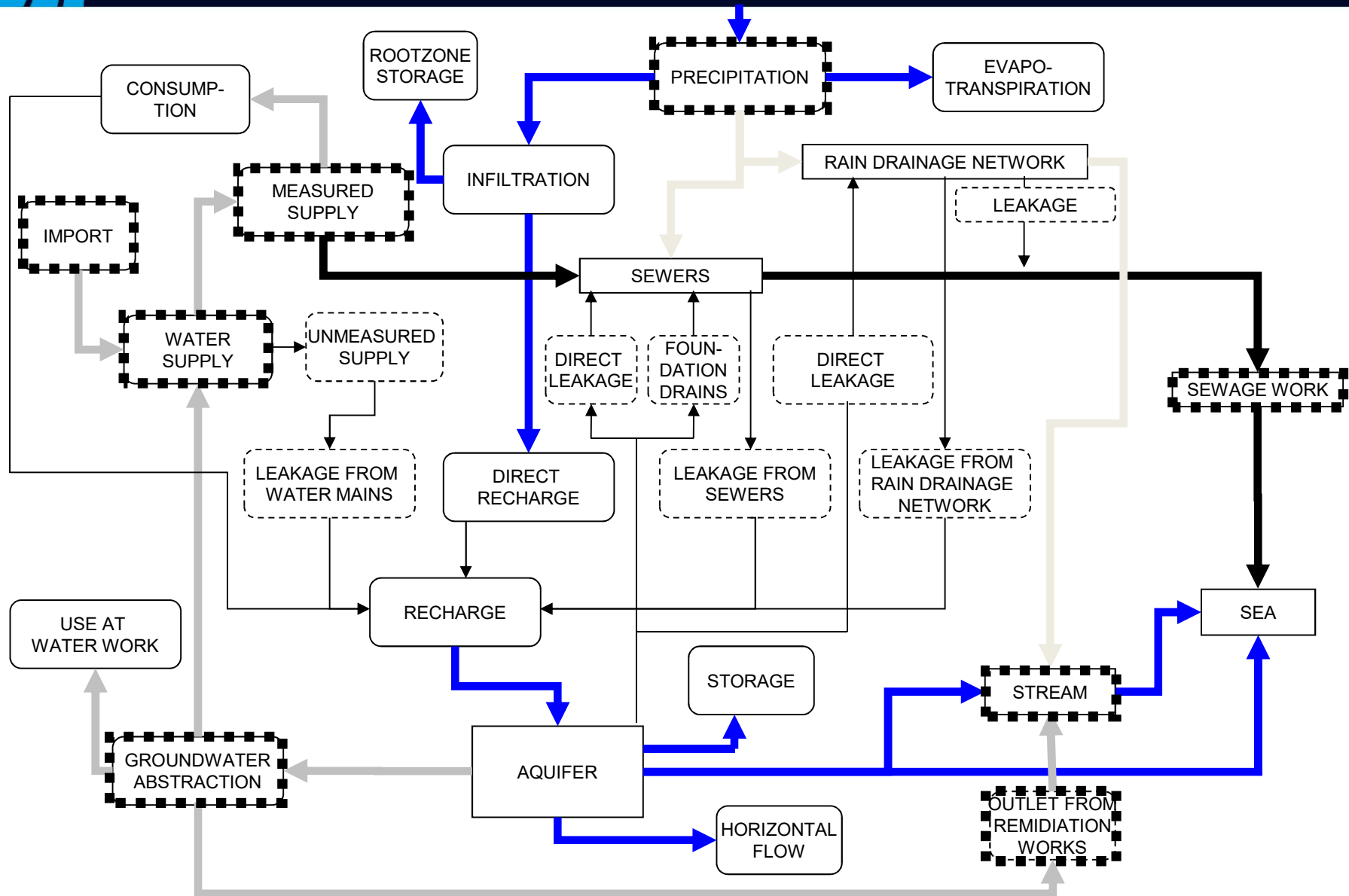
Agenda

- Den urban-hydrologiske model MODFLOW-URBAN
- Eksempler på anvendelse af MODFLOW-URBAN
- Modelstudie fra Skibshus, Odense (tidligere modelkoncept)
- Uvedkommende (grund-)vand i afløbssystemet
- Risvangen projektet (adskillelse og klimatilpasning)

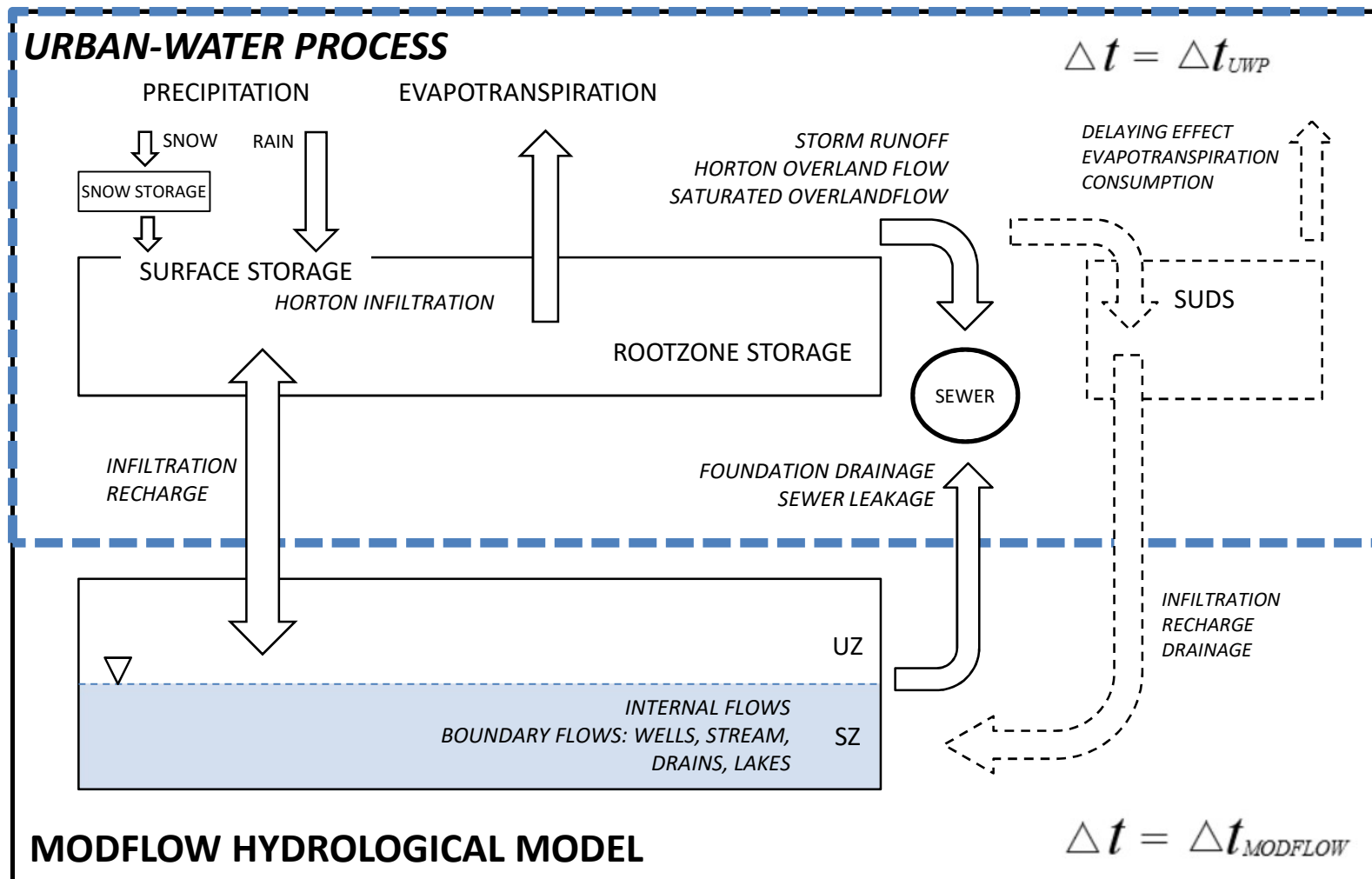
Den urban-hydrologiske model MODFLOW-URBAN

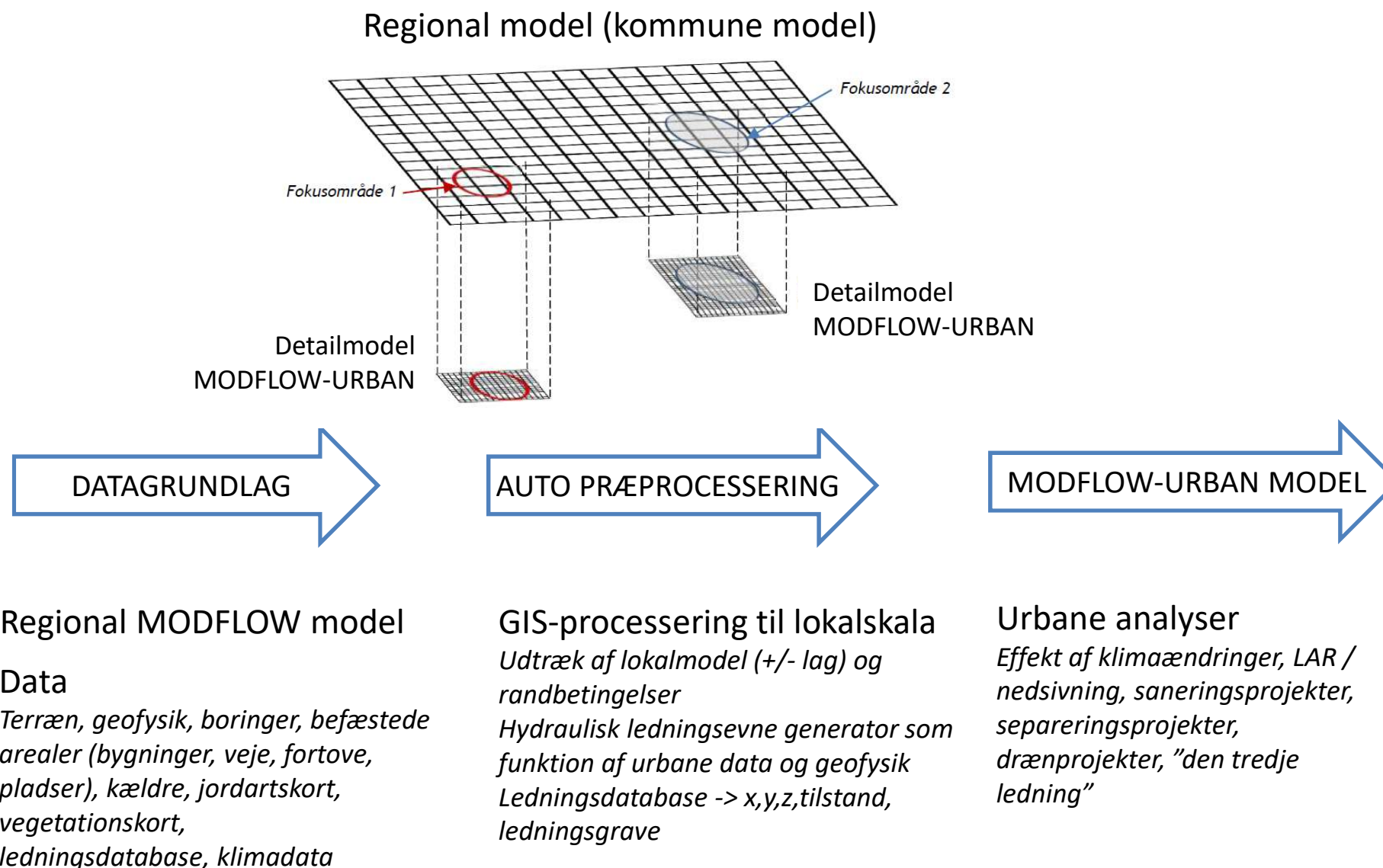
Urban-hydrologiske processor

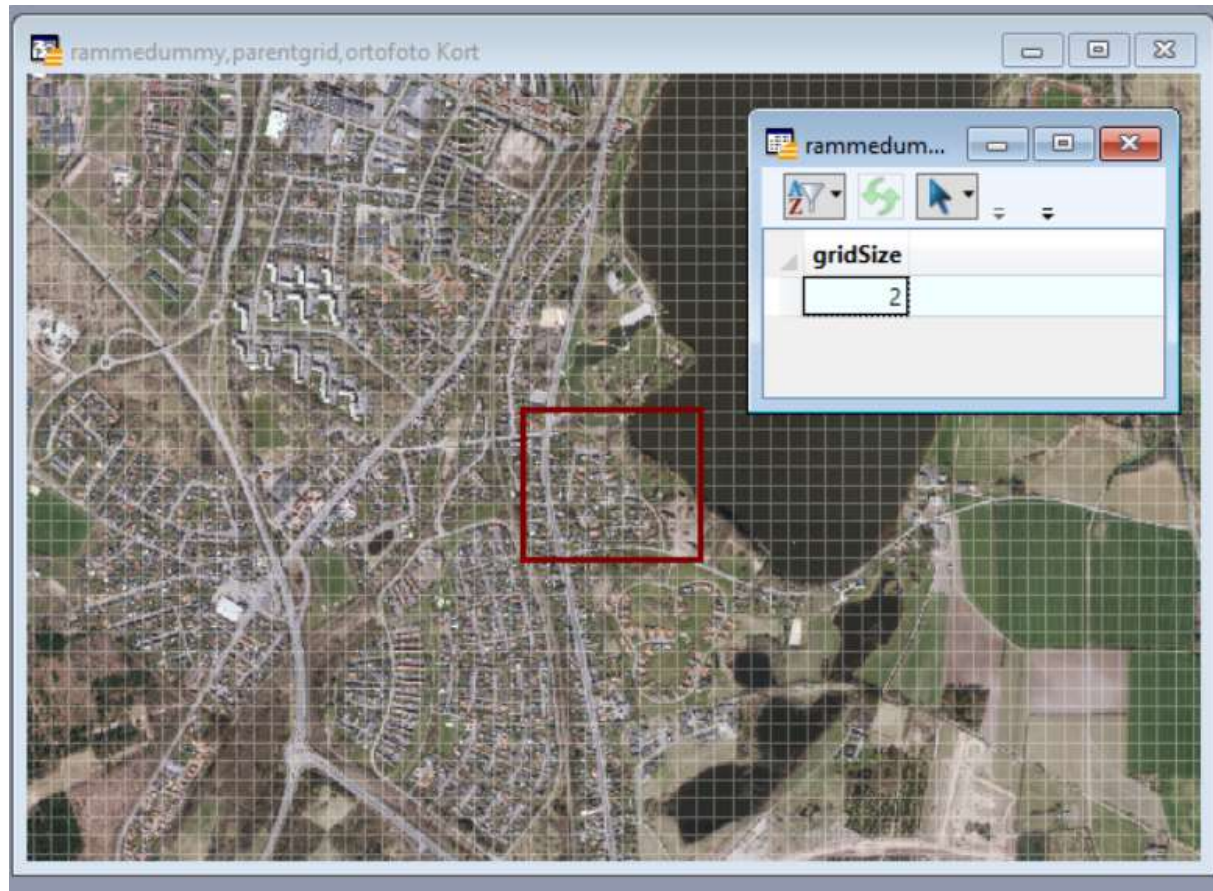
MODFLOW-URBAN

Workflow ved opstilling af MODFLOW-URBAN

På vej mod "on-the-fly" simuleringer

- Beregninger af 10 år i grove månedstidsskridt, 2x2 meter ~ 2 minutter

Eksempel på anvendelse

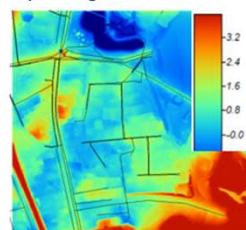
Eksempler på anvendelse af MODFLOW-URBAN - fiktivt scenarie!

- Lavtliggende område på moræner
- Høje kældre
- Fælleskloakeret, saneringsmodent
- Uvedkommende vand
- MODFLOW-URBAN model opstilles på 2x2 meter
- Modellen benyttes til analyse af effekten af saneringsstrategi

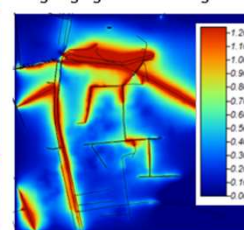

Eksempler på anvendelse af MODFLOW-URBAN - fiktivt scenarie!

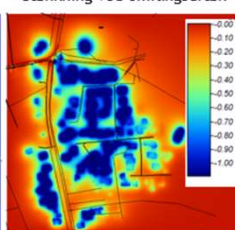
Dybde til gvs

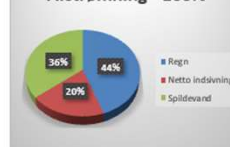
Stigning i gvs ved tætning

Sænkning ved omfangsdræn

Afstrømning - 100%

Afstrømning - 80 %

Afstrømning - 98 %

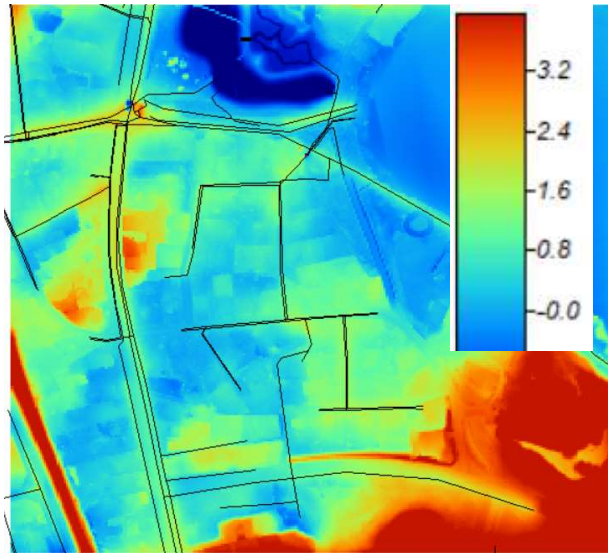
Eksempler på anvendelse af MODFLOW-URBAN - fiktivt scenarie!

- Lavtliggende område på moræneler
- Høje kældre
- Fælleskloakeret, saneringsmodent
- Uvedkommende vand
- MODFLOW-URBAN model opstilles på 2x2 meter
- Modellen benyttes til analyse af effekten af saneringsstrategi

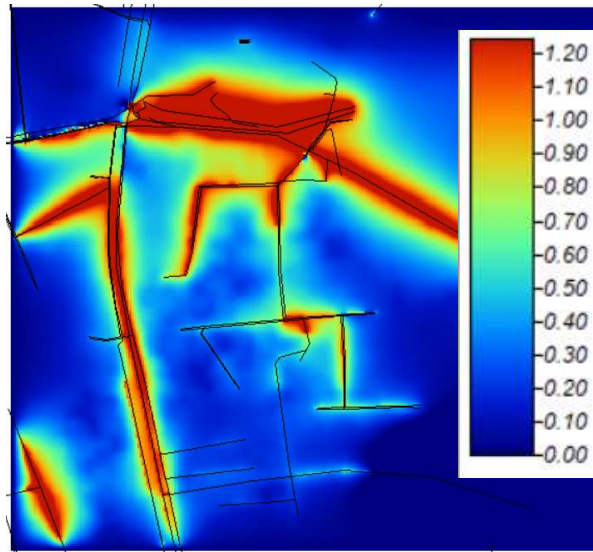

Eksempler på anvendelse af MODFLOW-URBAN - fiktivt scenarie!

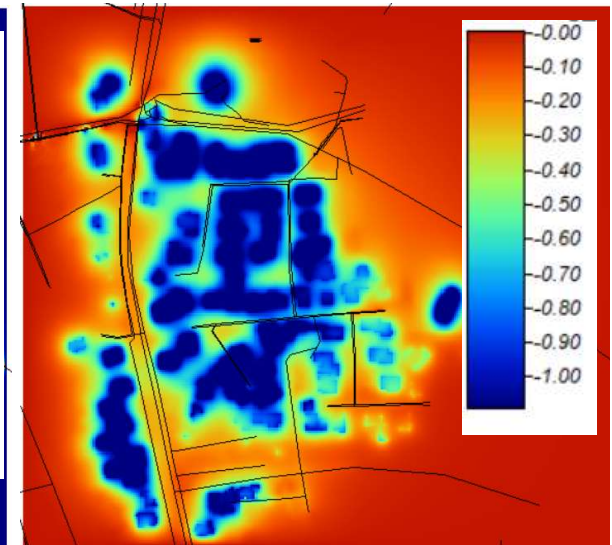
Dybde til gvs

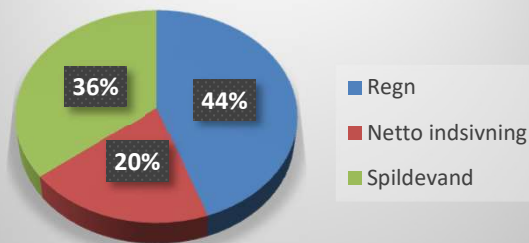
Stigning i gvs ved tætning

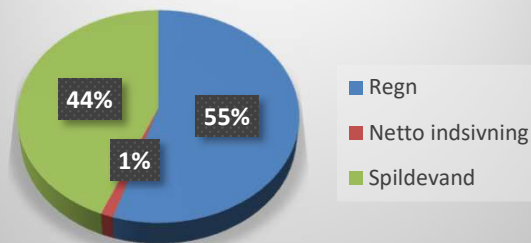
Sænkning ved omfangsdræn

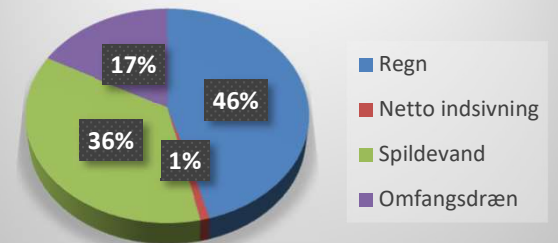
Afstrømning - 100%

Afstrømning - 80 %

Afstrømning - 98 %

Klimaprojekt Skibshus

Et ca. 15 ha fælleskloakeret villaområde er udpeget som pilotområde for implementering af LAR-løsninger.

Målet er 100 % afkobling af regnvand fra den nuværende fælleskloak.

Løsningerne skal anvendes på såvel privat som offentlig grund. Kan omfatte kombineret nedsivnings- og drænanlæg

Valg af løsninger er afhængig af de specifikke forhold omkring det urban-hydrologiske system. **En urban-hydrologisk model** skal danne beslutningsstøtte for valg

ALECTIA

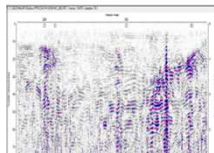
Skibshus kortlægning

Geofysik

EM-målinger af grønne områder

Georadar af vejkanter/ledningsgrave

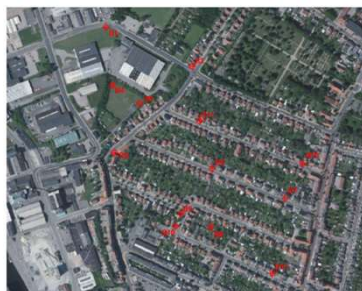
ALECTIA

Infiltrationstest

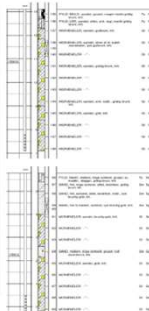

ALECTIA

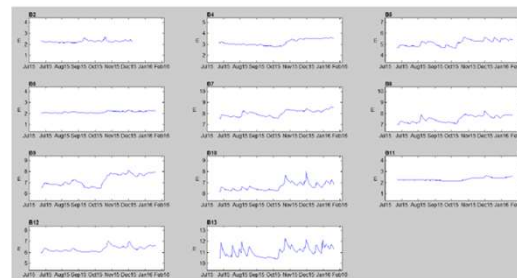
Geotekniske boringer

ALECTIA

Pejlinger

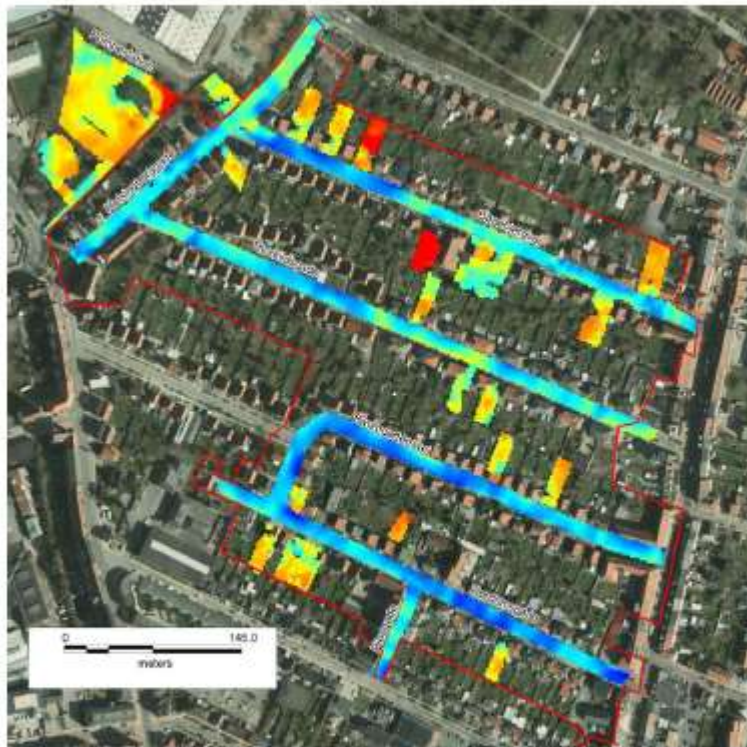

ALECTIA

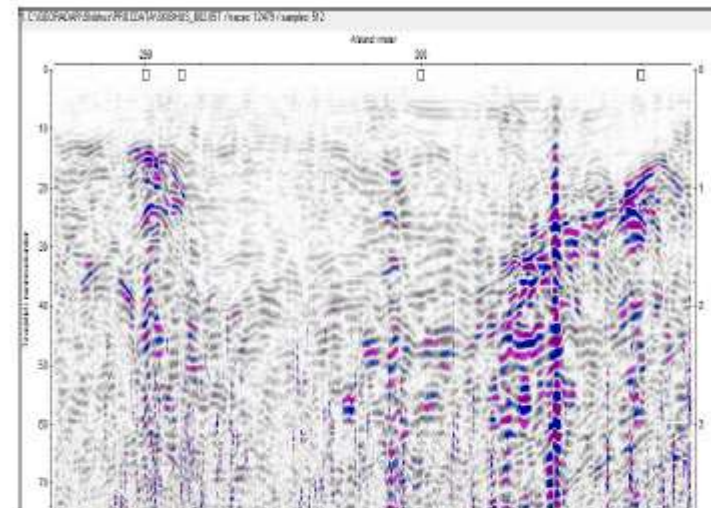

Geofysik

EM-målinger af grønne områder

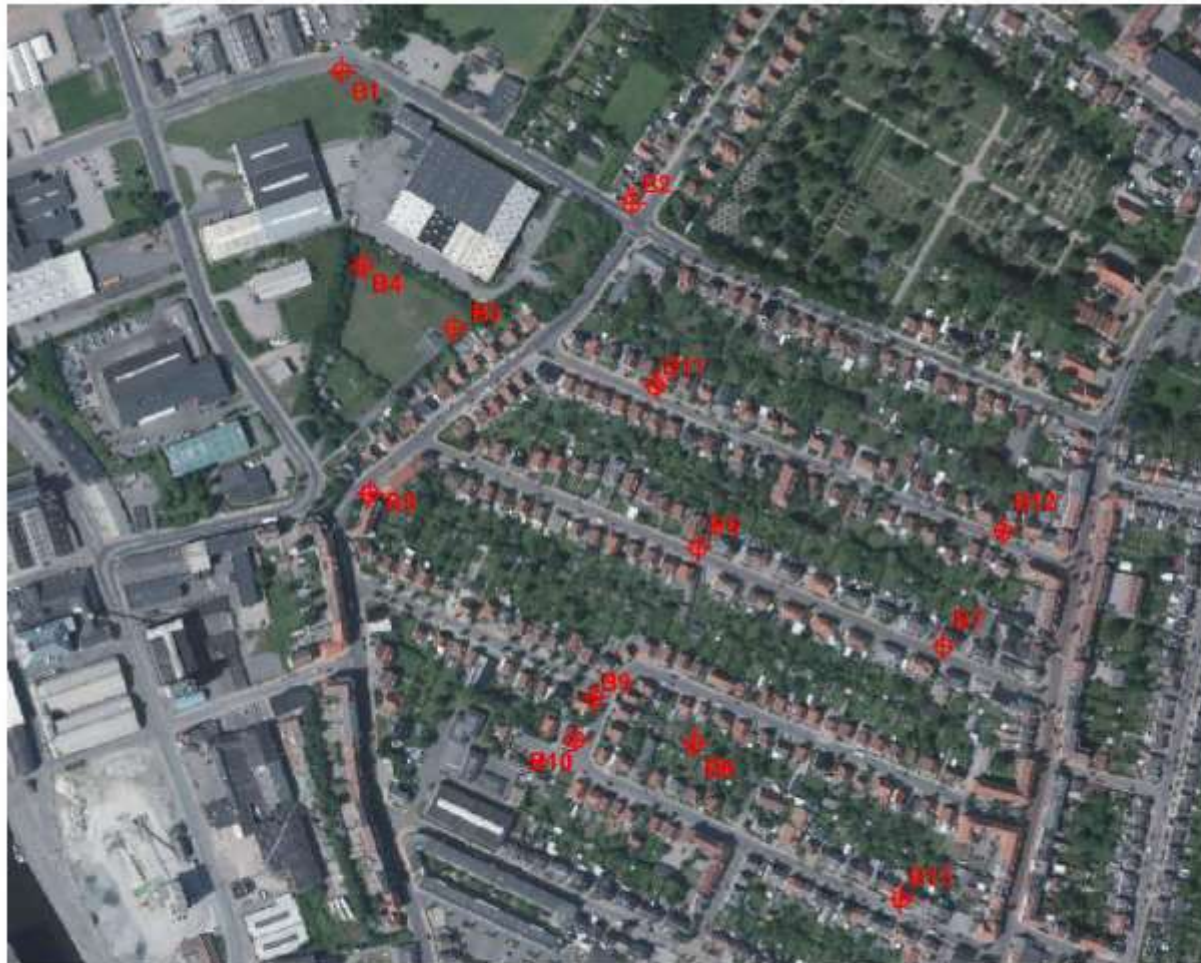
Georadar af vejfasser/ledningsgrave

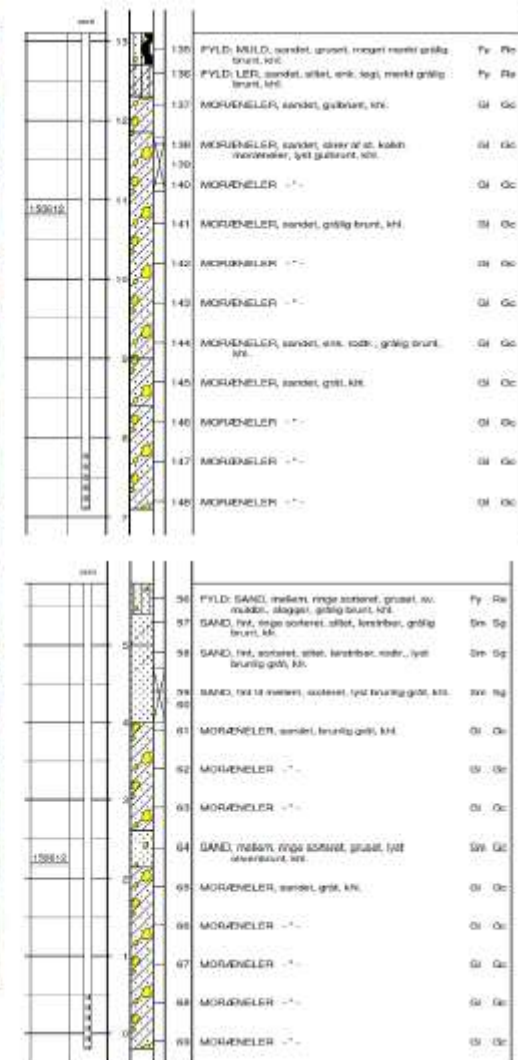
ALECTIA

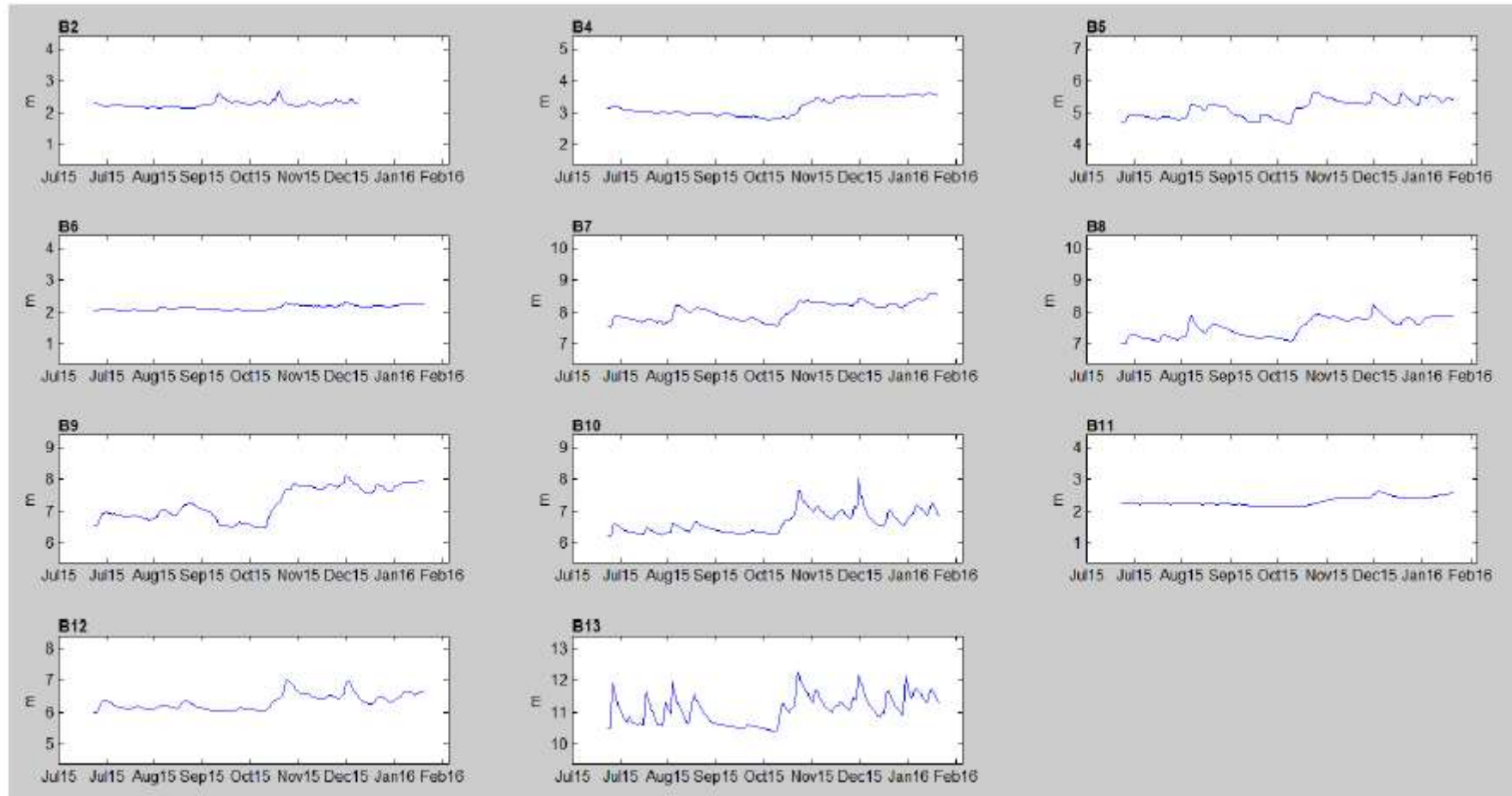

Geotekniske boringer

ALECTIA

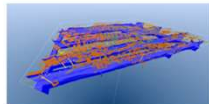

ALECTIA

Skibshus modelopstilling

Hydrogeologisk model

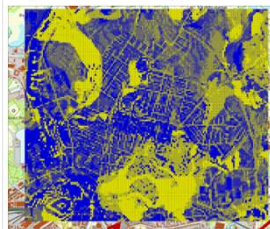
1. Hydrostratigrafisk model (I-GIS)
 - Voxel model med K-værdi fordeling
 - Baseret på terræn, geofysik, boringer, befæstede arealer, bygninger, kældre, jordartskort, forløb af ledningsgrave/kloakker
2. Arealanv. / befæstede arealer
 - Bygninger
 - Veje
 - Fortove
 - Pladser
3. Fordeling af omfangsdræn og kloakker
3. Klimadata (1990-2016)
 - SVK-nedbor fra Odense Vandværk
 - EP, temperatur

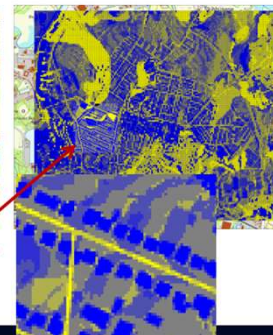
ALECTIA

Numerisk diskretisering

Hydraulisk ledningsevne

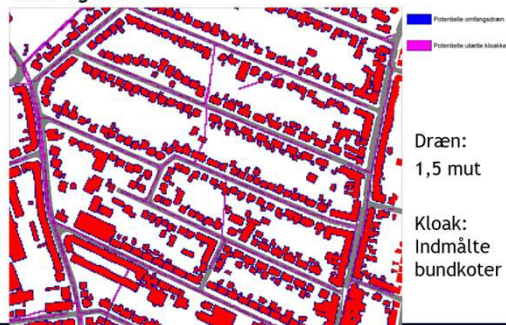
Parent model
20 x 20 m

Child model
2 x 2 m

Omfangsdræn og kloakker

Dræn og kloakker

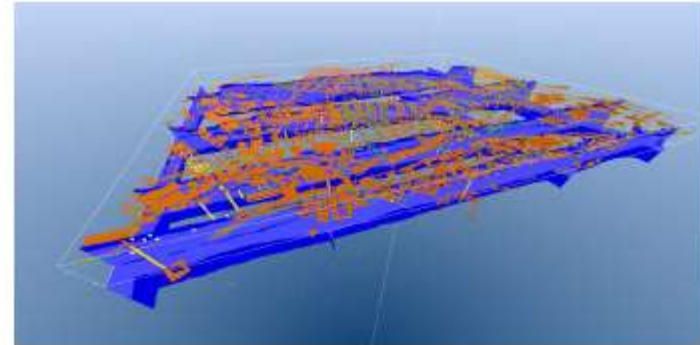
Dræn:
1,5 mut

Kloak:
Indmålte
bundkoter

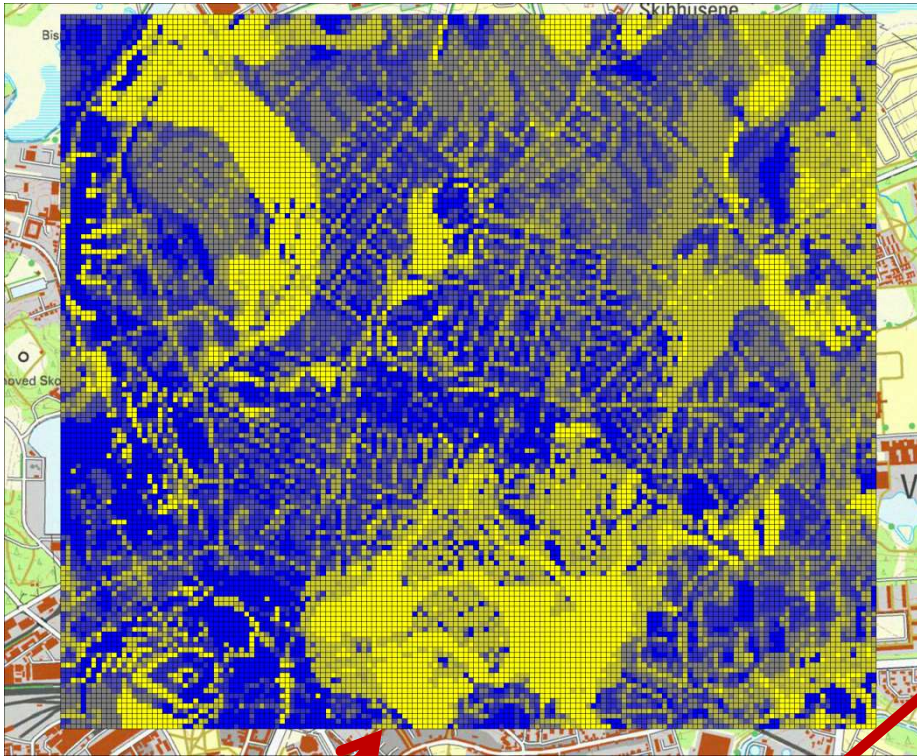
Hydrogeologisk model

1. Hydrostratigrafisk model (I-GIS)
 - Voxel model med K-værdi fordeling
 - Baseret på terræn, geofysik, boringer, befæstede arealer, bygninger, kældre, jordartskort, forløb af ledningsgrave/kloakker
2. Arealanv. / befæstede arealer
 - Bygninger
 - Veje
 - Fortove
 - Pladser
3. Fordeling af omfangsdræn og kloakker
3. Klimadata (1990-2016)
 - SVK-nedbør fra Odense Vandværk
 - EP, temperatur

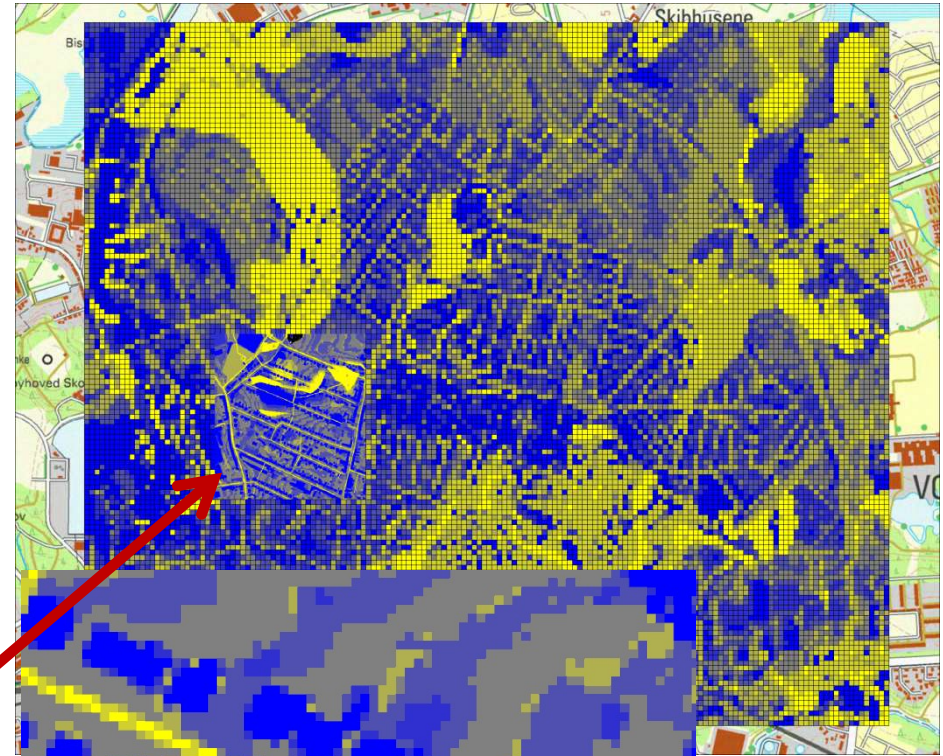

Numerisk diskretisering

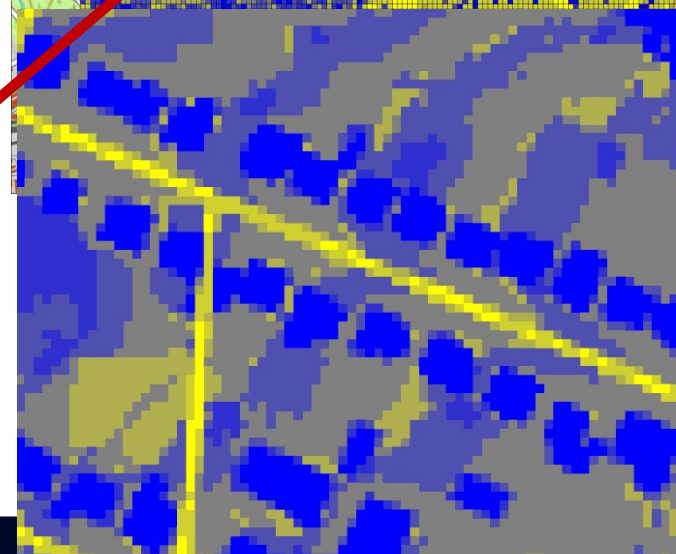
Hydraulisk ledningsevne

Parent model
20 x 20 m

Child model
2 x 2 m

Omfangsdræn og kloakker

Dræn og kloakker

Potentielle omfangsdræn

Potentielle utætte kloakker

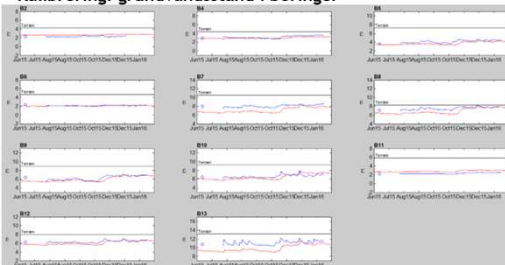
Dræn:
1,5 mut

Kloak:
Indmålte
bundkoter

Skibshus kalibrering

Kalibrering mod pejlinger

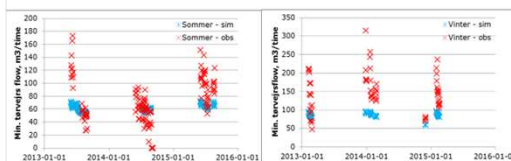
Kalibrering: grundvandsstand i boringer

Kalibrering mod flow

Kalibrering: flow til pumpestation (minimumsflow)

Simuleret uvekkommende (grund-)vand sammenlignes med målte nat-flowværdier (kl. 5)

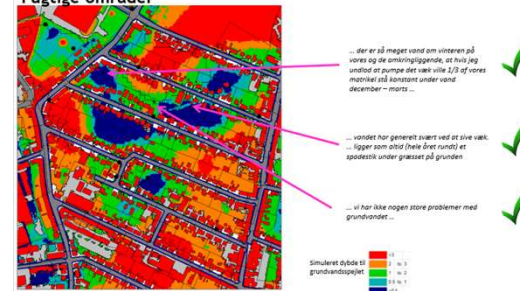

Minimumsflow, sommer er 50-70 m³/time

Minimumsflow, vinter er 70-100 m³/time

Kalibrering mod "borger-viden"

Fugtige områder

Klimaprojekt Skibshus

Kort over simuleret afstrømning til kloak

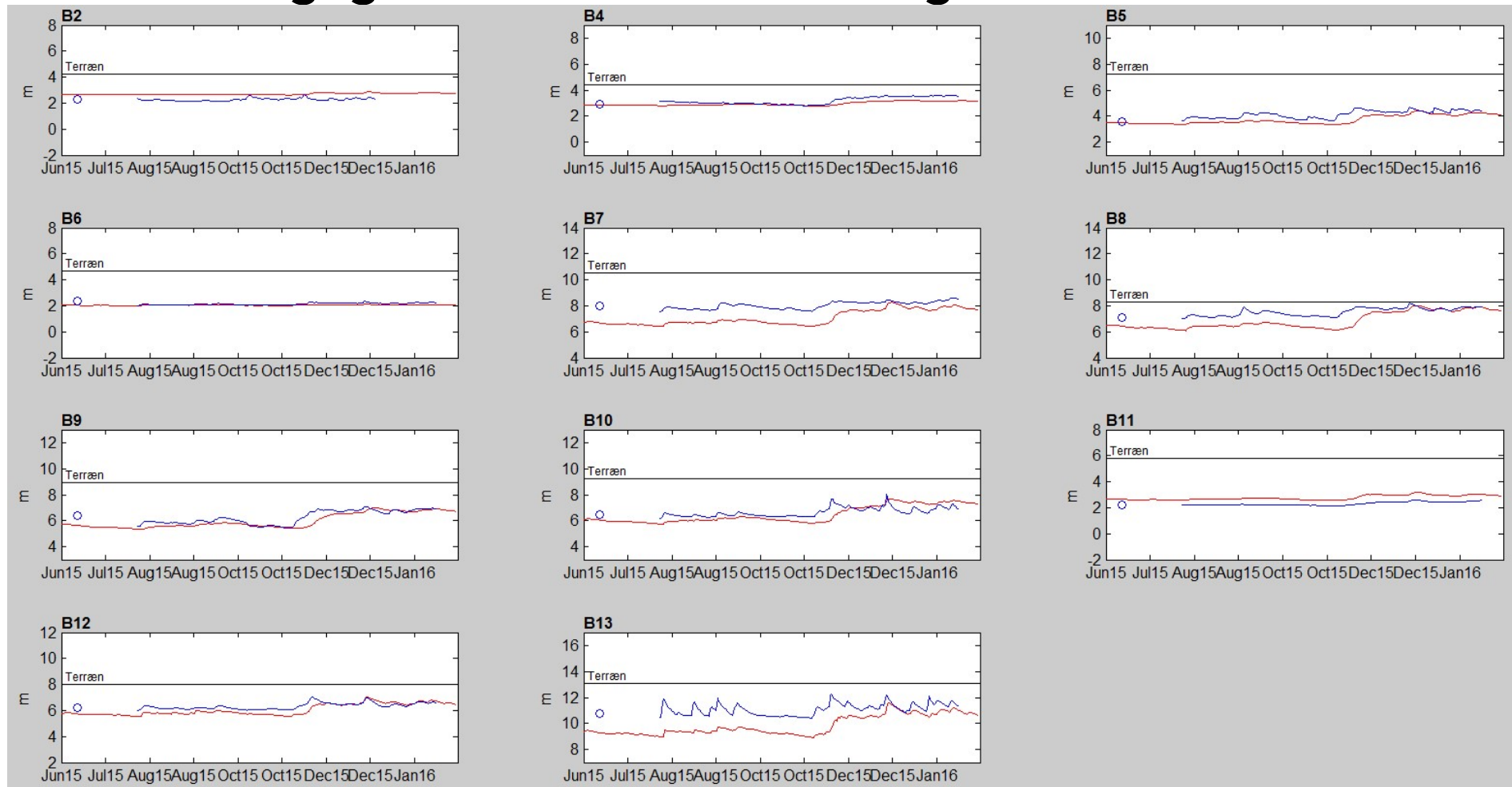
Klimaprojekt Skibshus

Kort over simuleret drænaflow

Kalibrering mod pejlinger

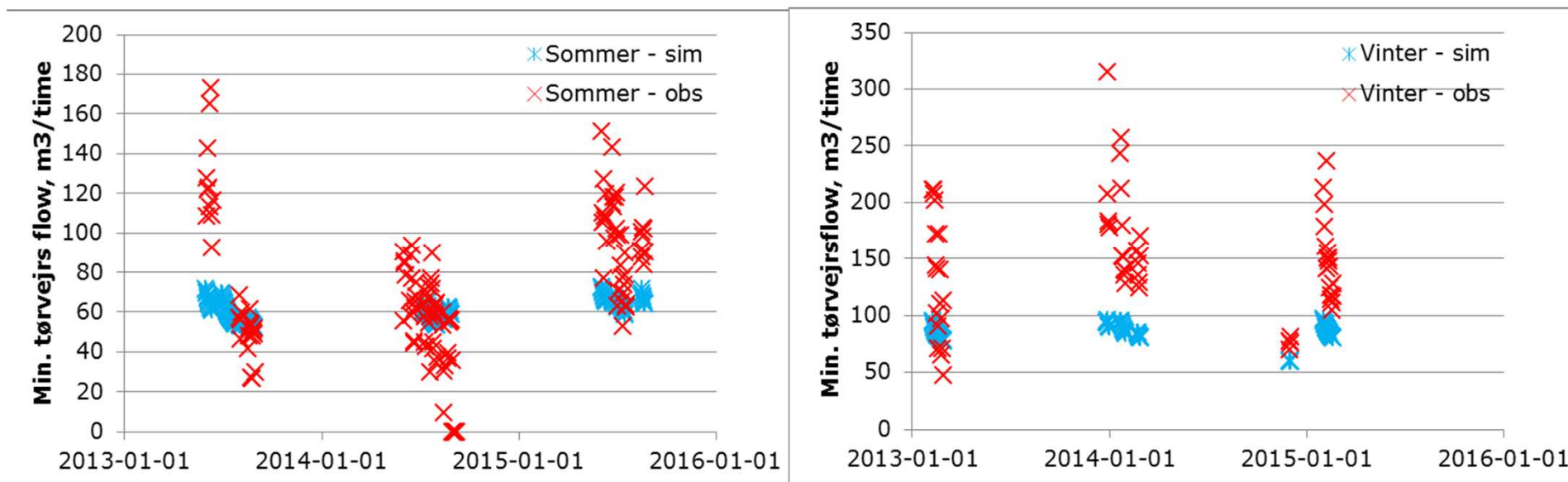
Kalibrering: grundvandsstand i boringer

Kalibrering mod flow

Kalibrering: flow til pumpestation (minimumsflow)

Simuleret uvedkommende (grund-)vand sammenlignes med målte nat-flowværdier (kl. 5)

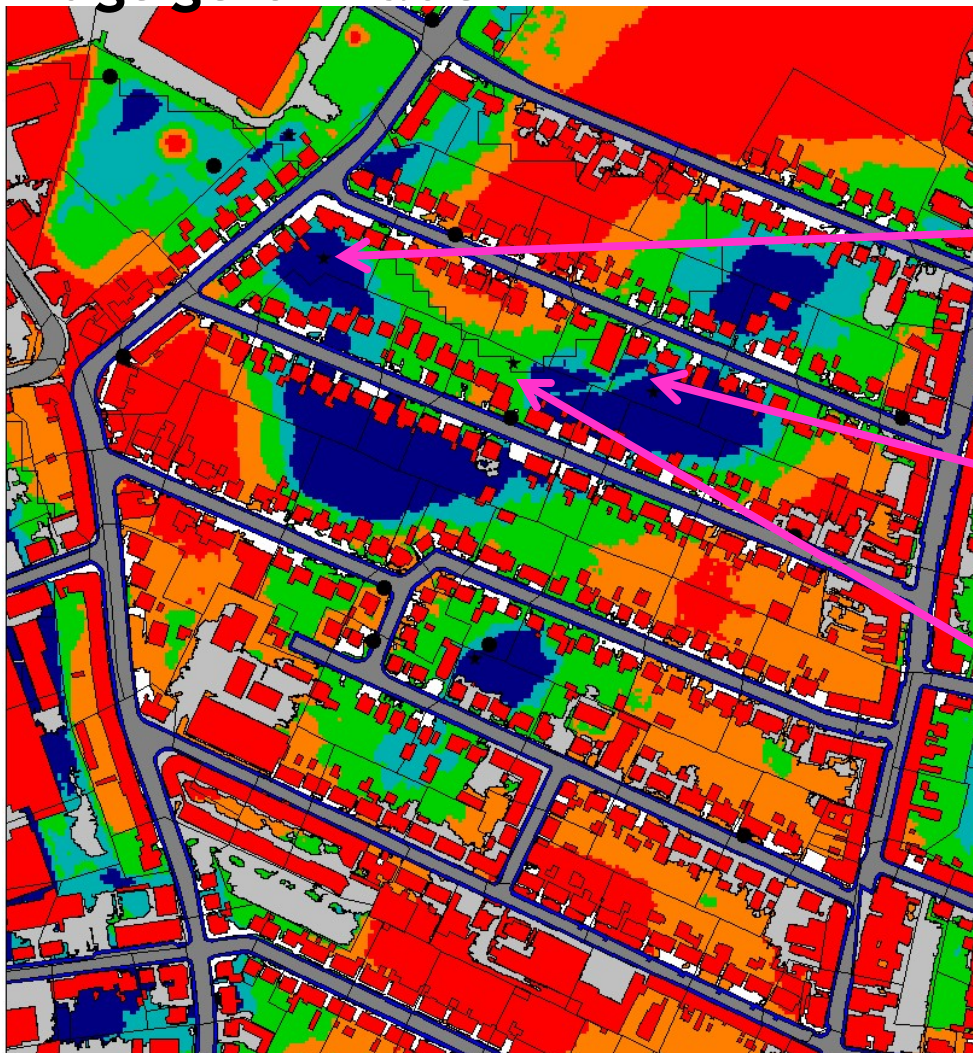

Minimumsflow, sommer er 50-70 m3/time

Minimumsflow, vinter er 70-100 m3/time

Kalibrering mod "borger-viden"

Fugtige områder

... der er så meget vand om vinteren på vores og de omkringliggende, at hvis jeg undlod at pumpe det væk ville 1/3 af vores matrikel stå konstant under vand december – marts ...

... vandet har generelt svært ved at sive væk.
... ligger som altid (hele året rundt) et spadestik under græsset på grunden

... vi har ikke nogen store problemer med grundvandet ...

Simuleret dybde til grundvandsspejlet

Red	>3
Orange	2 to 3
Green	1 to 2
Light Blue	0.5 to 1
Dark Blue	<0.5

Klimaprojekt Skibshus

Kort over simuleret afstrømning til kloak

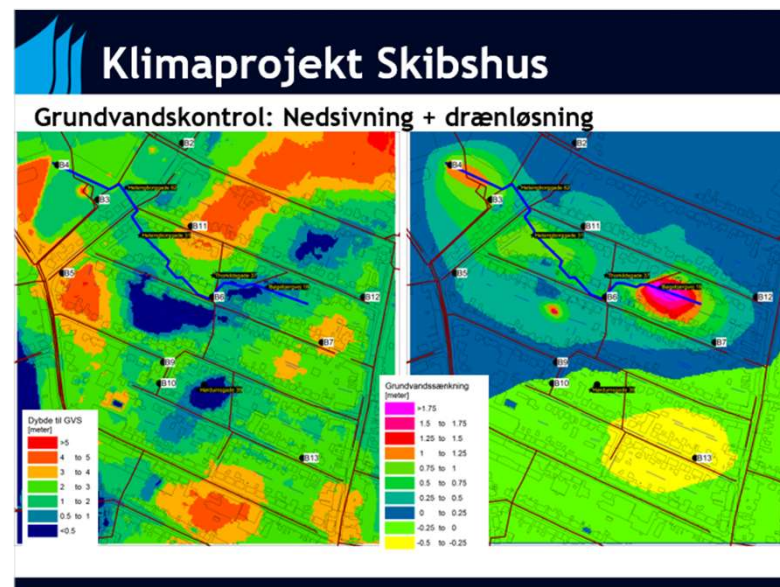
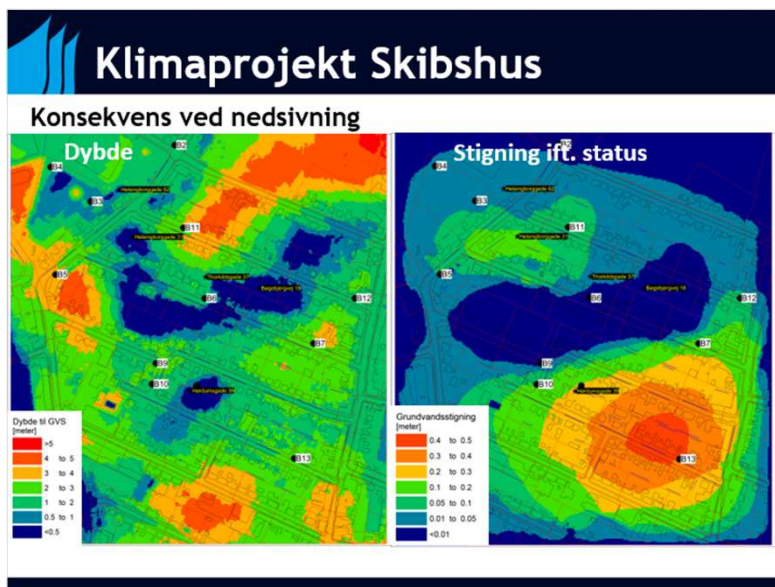

Klimaprojekt Skibshus

Kort over simuleret drænaflowstrømning

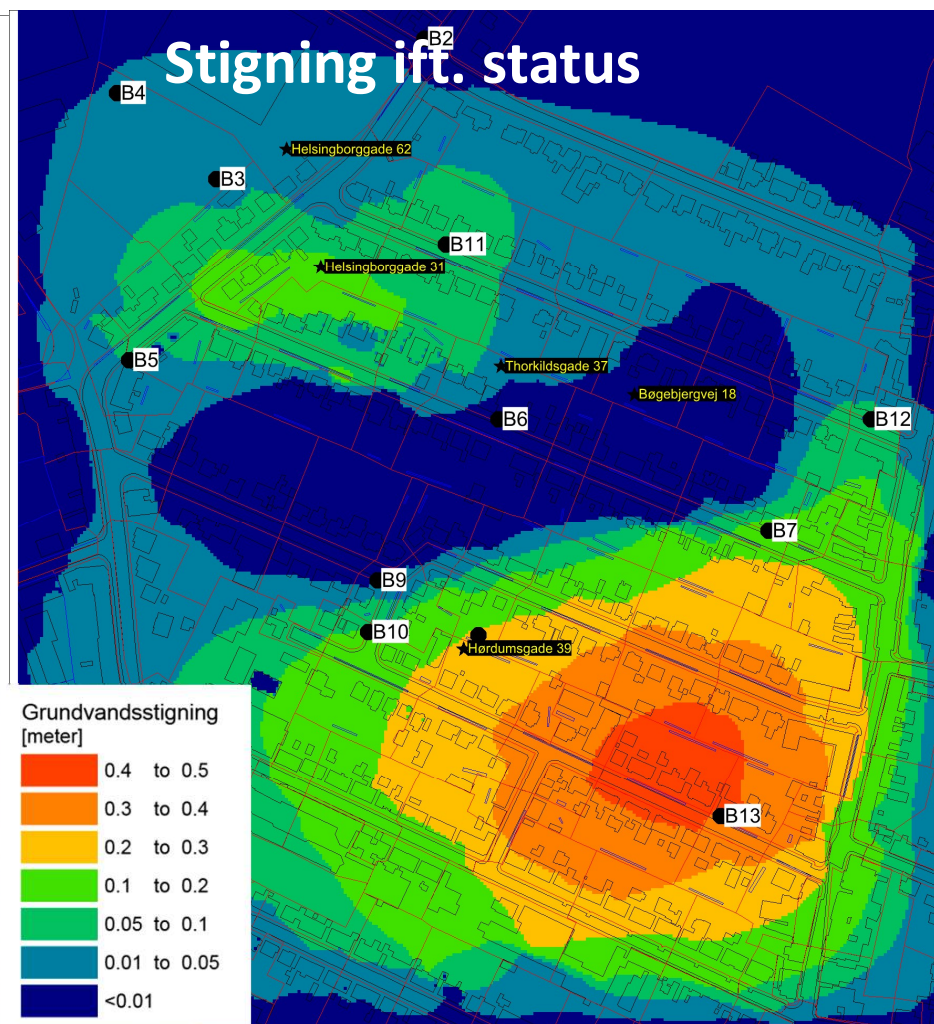
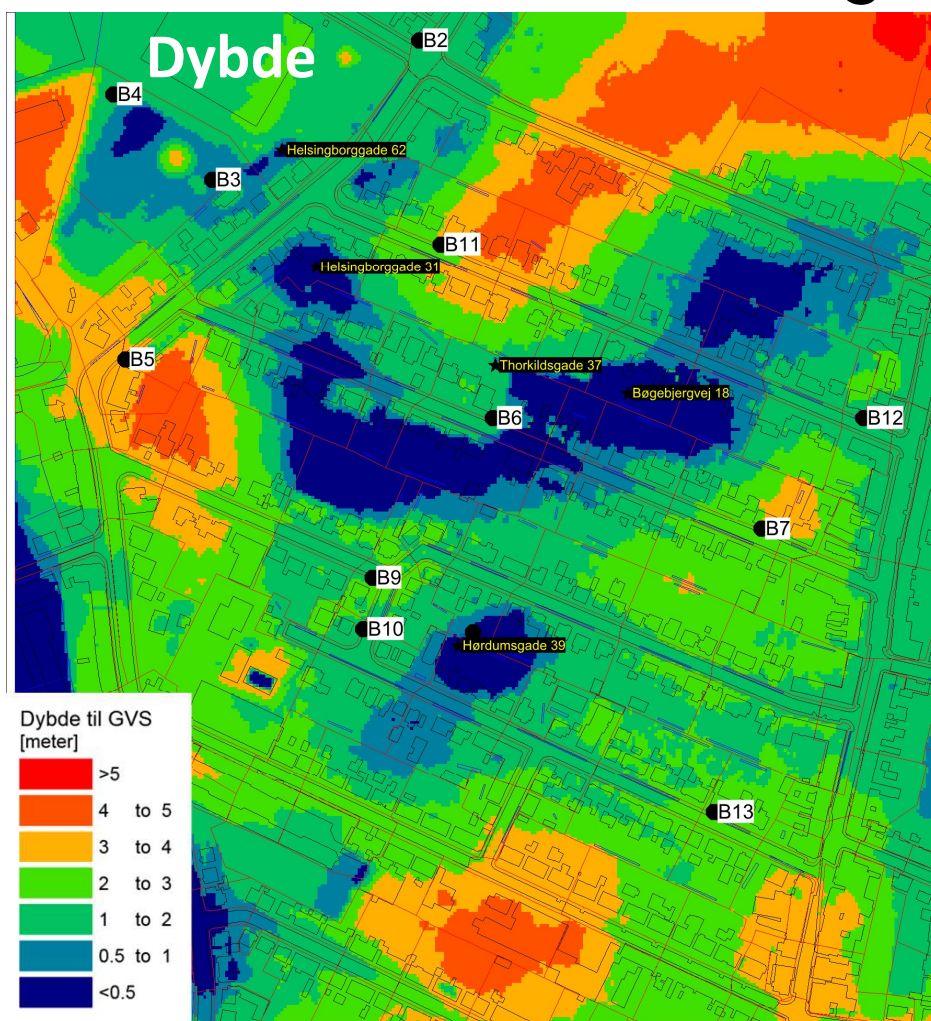

Skibshus scenarier

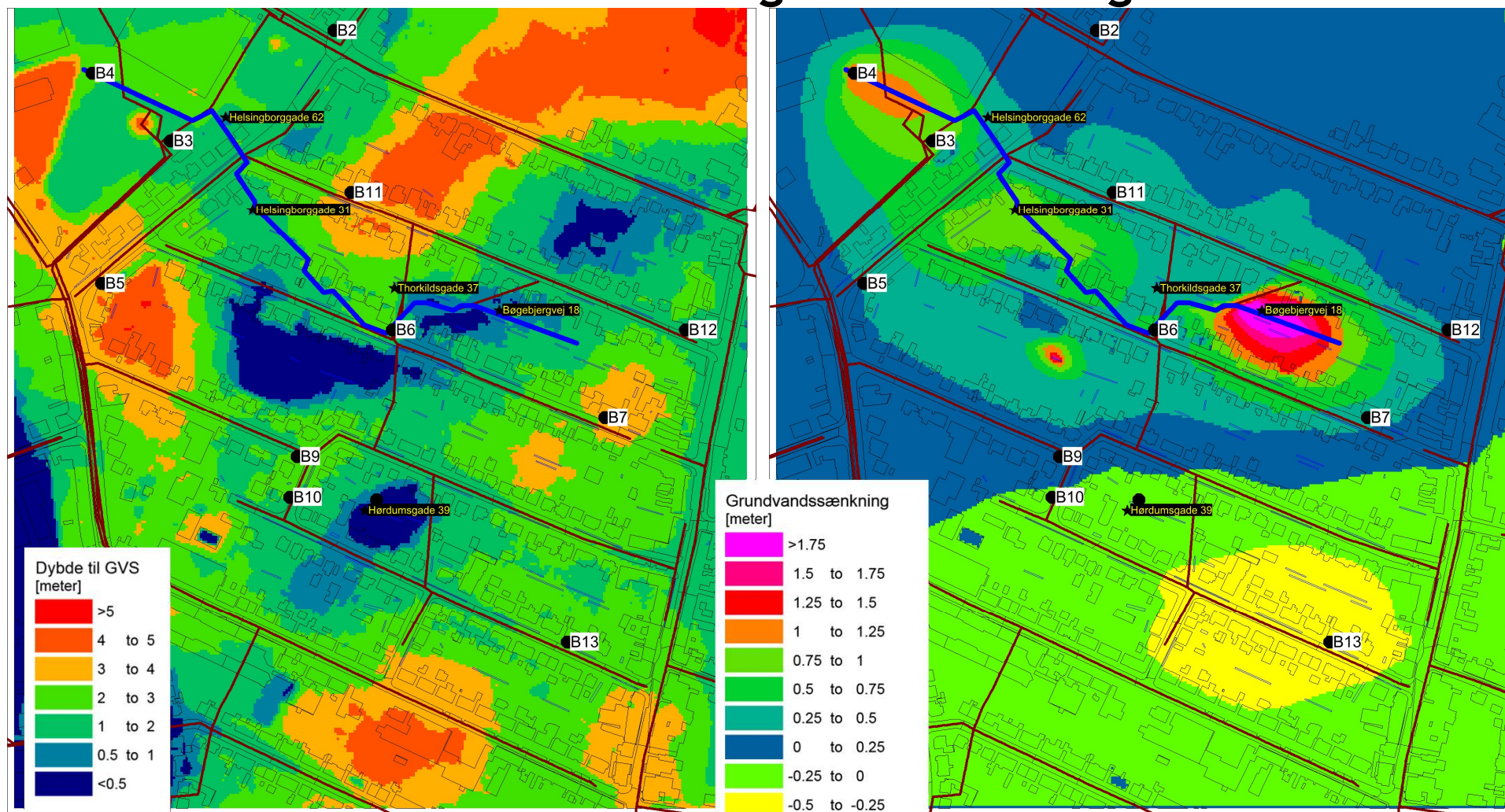
Klimaprojekt Skibshus

Konsekvens ved nedsivning

Klimaprojekt Skibshus

Grundvandskontrol: Nedsivning + drænløsning

Uvedkommende vand

Mængder på nationalt niveau:

Totalt: 250 mio. m³/år (1/3 af årsmængden på renseanlæg)

Markdræn: 113 mio. m³/år (1/2 af UV)

Økonomiske konsekvenser:

Merudgifter til pumpning og rensning på ca. 500 mio. kr/år

Dertil omkostninger til større dimensionering ved nyanlæg.

Miljømæssige konsekvenser:

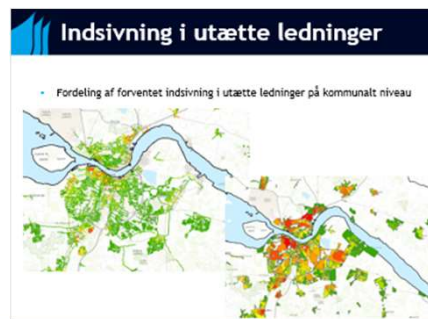
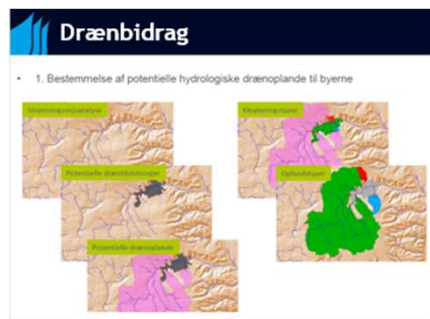
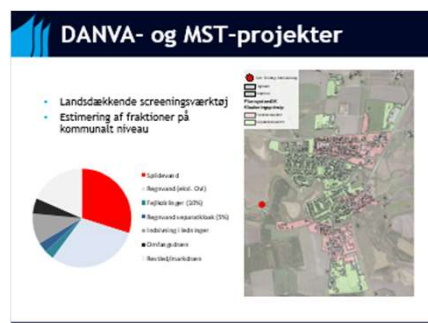
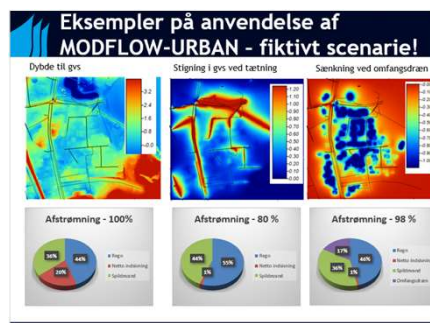
Overløb – mindre plads i rør, større udledning af næringstoffer, energiforbrug til rensning og pumpning, flere oversvømmelser

Konsekvenser ved fjernelse af uvedkommende vand:

Svovlbrinte, øget behov for spuling af rør, fungerer som dræn – tætte rør kan give problemer med højtstående grundvand

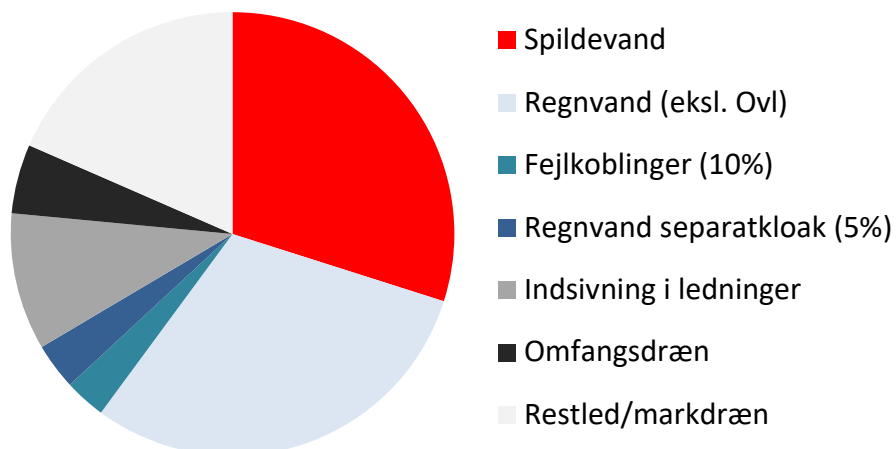
Tiltag til nedbringelse af uvedkommende vand:

Strømpeforing, fjernelse af etagebrønde, fjernelse af fejlkoblinger, separatkloakering, fjernelse af punktkilder.

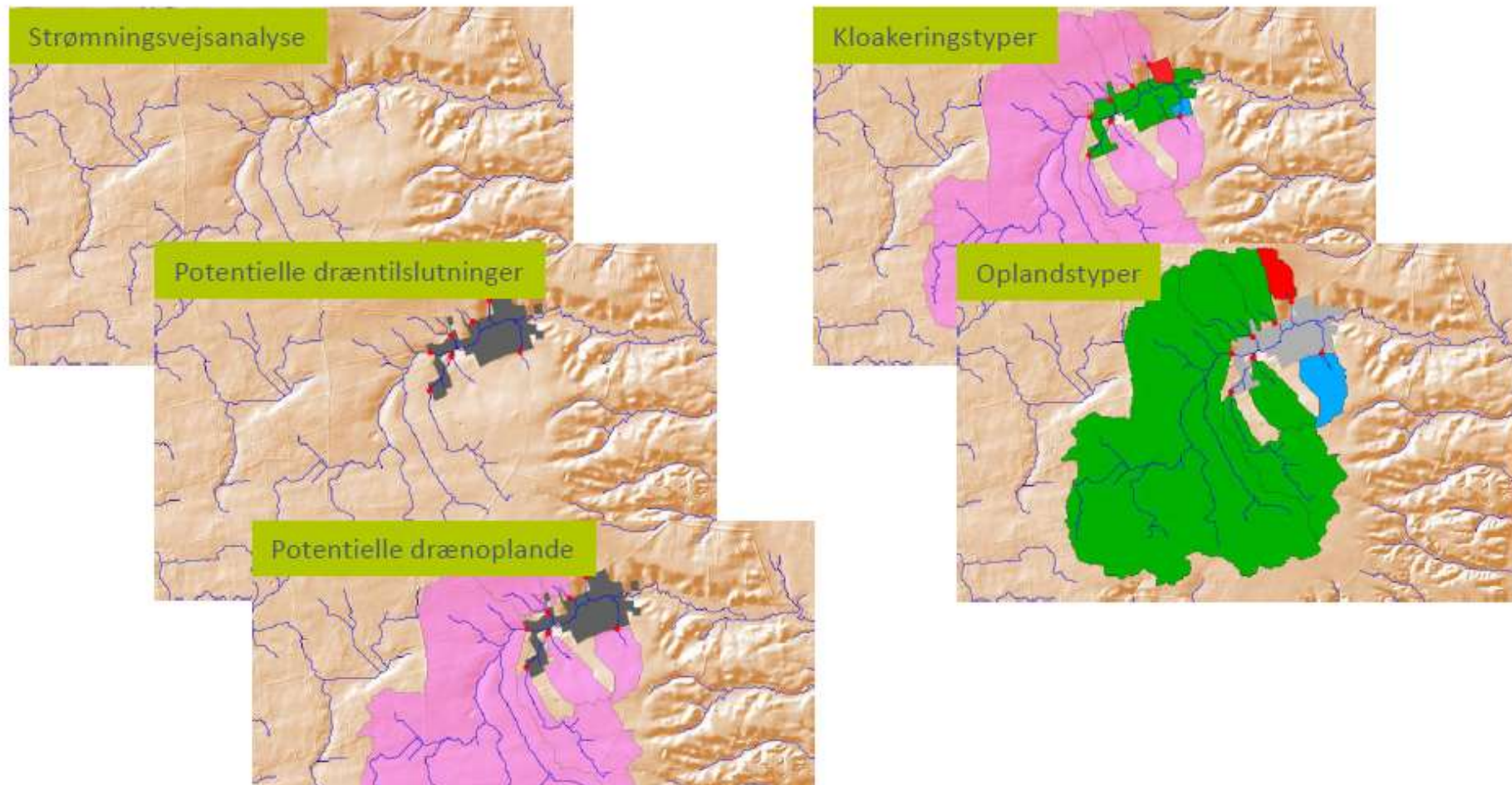
DANVA- og MST-projekter

- Landsdækkende screeningsværktøj
- Estimering af fraktioner på kommunalt niveau

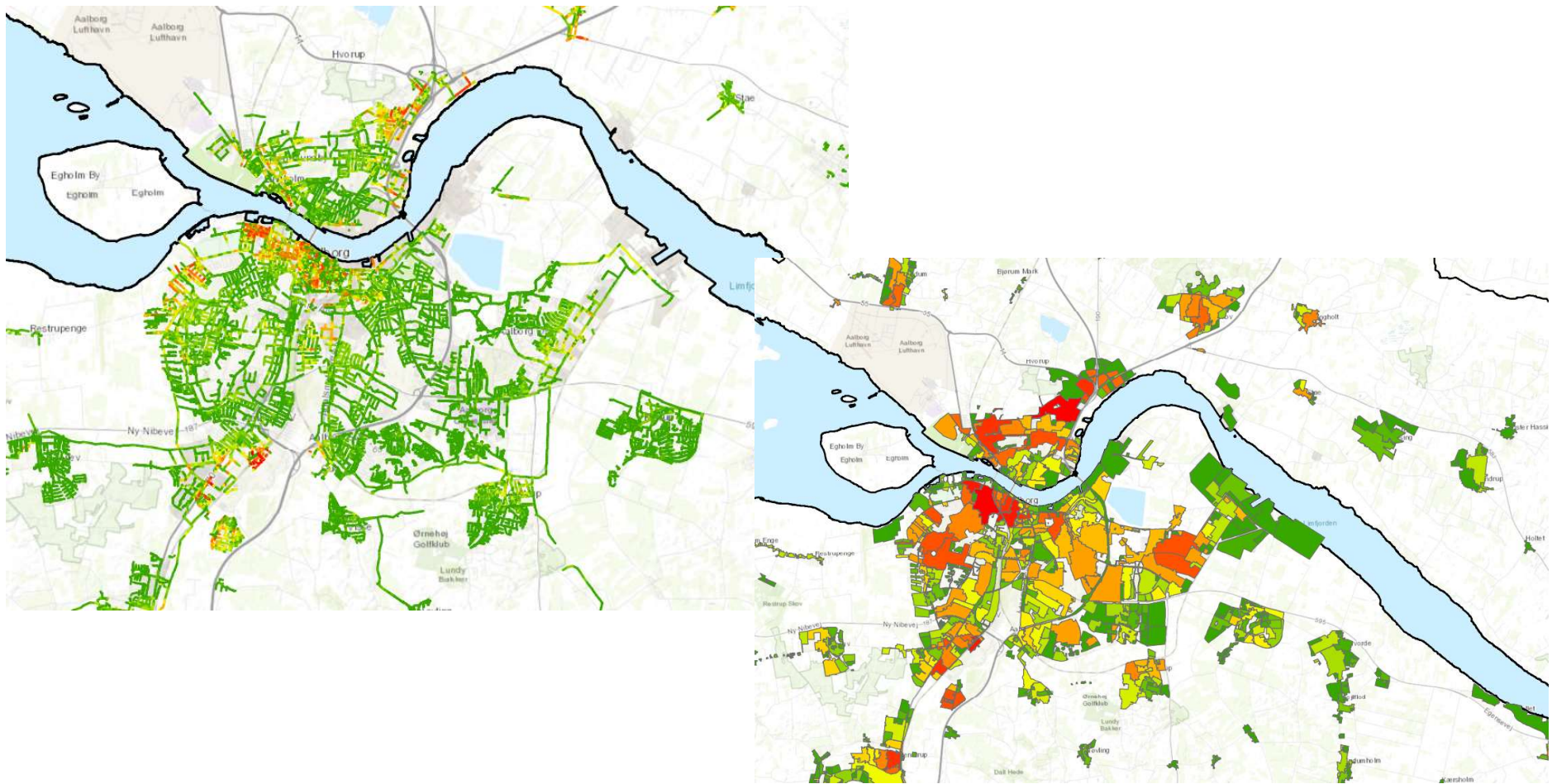
Drænbidrag

- 1. Bestemmelse af potentielle hydrologiske drænoplande til byerne

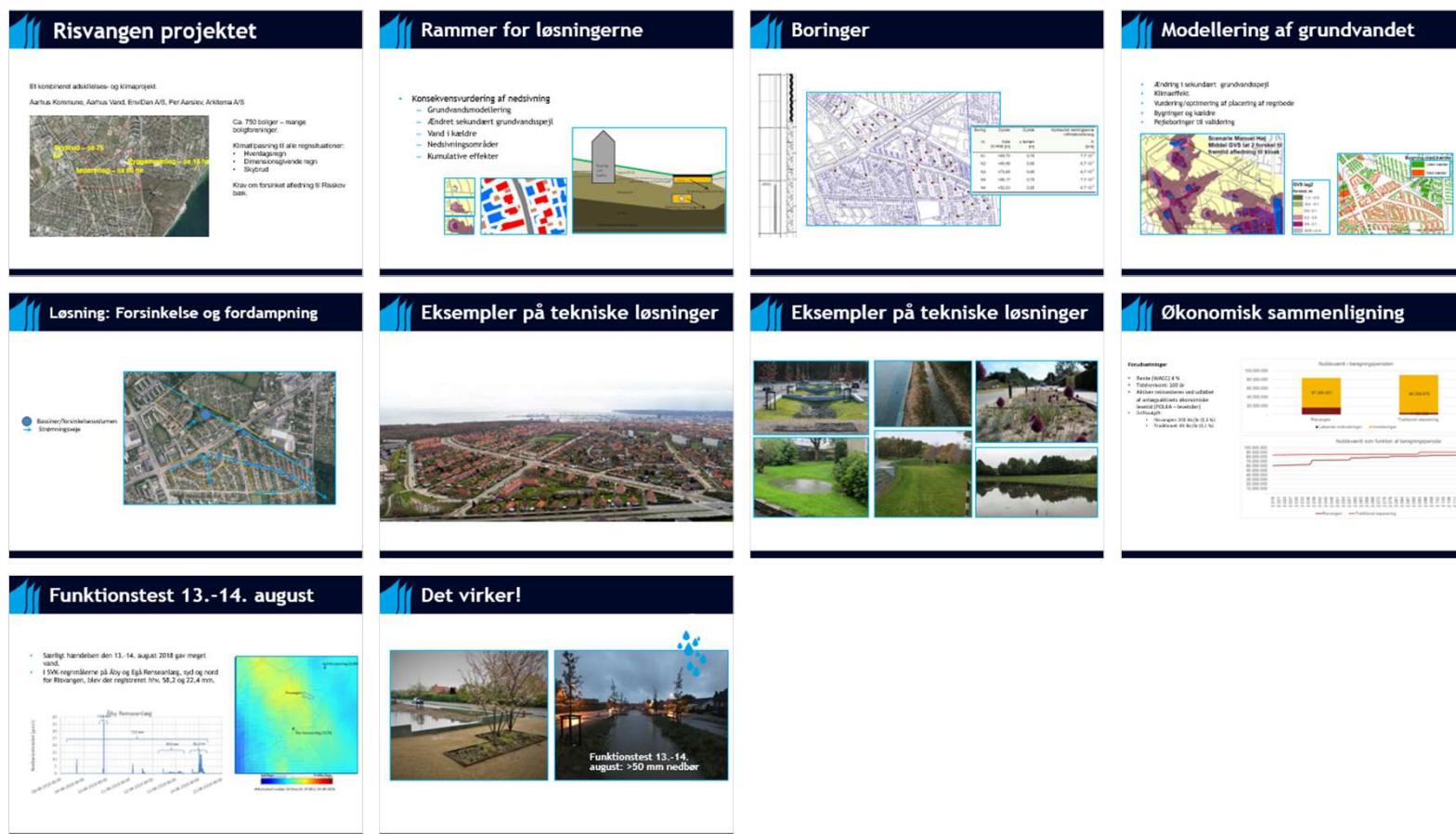

Indsivning i utætte ledninger

- Fordeling af forventet indsivning i utætte ledninger på kommunalt niveau

Risvangen projektet (adskillelse og klimatilpasning)

Risvangen projektet

Et kombineret adskillelses- og klimaprojekt.

Aarhus Kommune, Aarhus Vand, EnviDan A/S, Per Aarslev, Arkitema A/S

Ca. 750 boliger – mange boligforeninger.

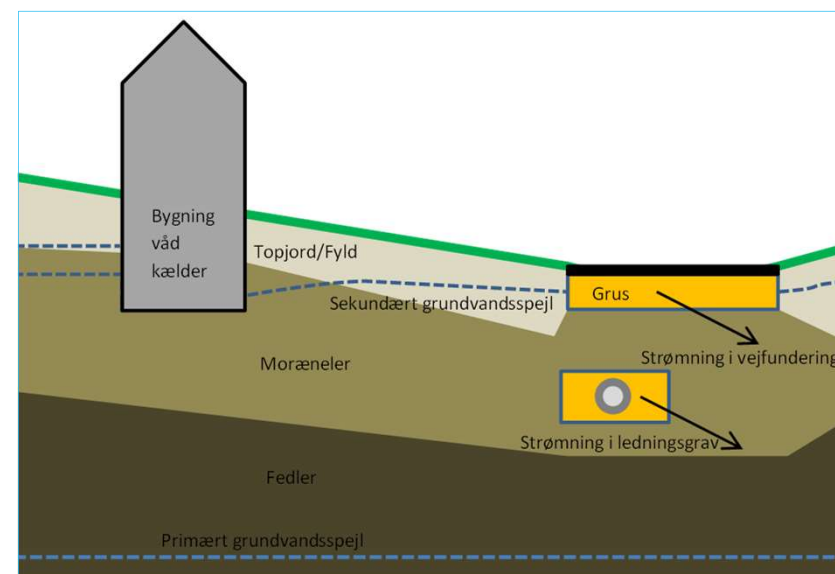
Klimatilpasning til alle regnsituationer:

- Hverdagsregn
- Dimensionsgivende regn
- Skybrud

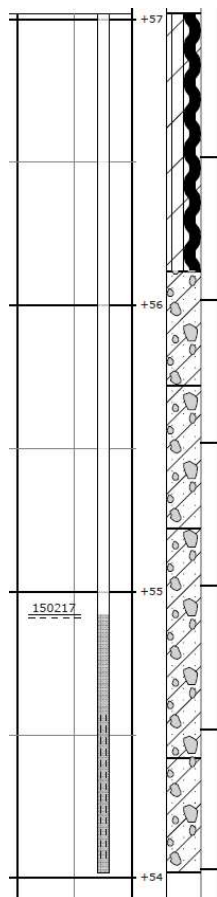
Krav om forsinket afledning til Risskov bæk.

Rammer for løsningerne

- Konsekvensvurdering af nedsivning
 - Grundvandsmodellering
 - Ændret sekundært grundvandsspejl
 - Vand i kældre
 - Nedsivningsområder
 - Kumulative effekter

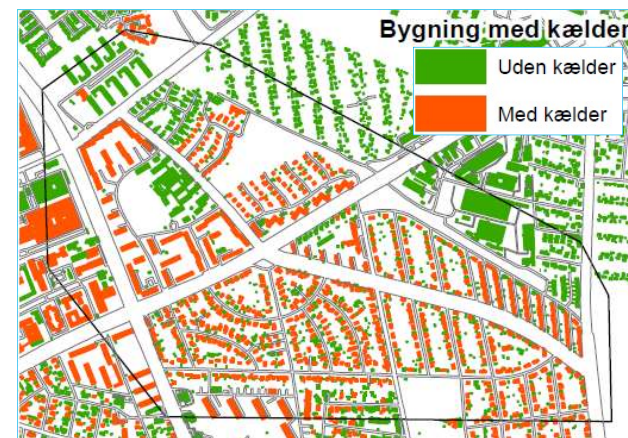
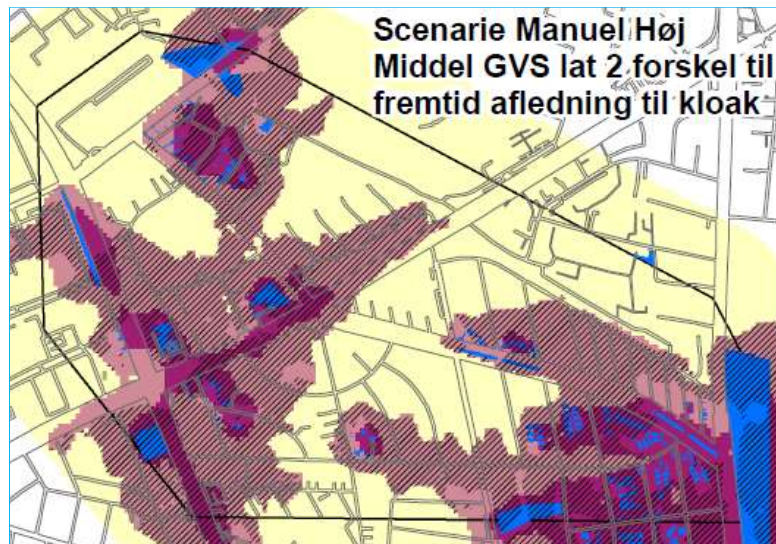
Boringer

Boring	Dybde	Dybde	Hydraulisk ledningsevne
nr.	Kote DVR90 [m]	u terræn [m]	Infiltrationsforsøg K [m/s]
N1	+69,73	0,70	$7,7 \cdot 10^{-5}$
N2	+65,58	0,80	$6,7 \cdot 10^{-5}$
N3	+73,65	0,80	$6,7 \cdot 10^{-5}$
N5	+58,17	0,70	$7,7 \cdot 10^{-5}$
N4	+52,03	0,80	$6,7 \cdot 10^{-5}$

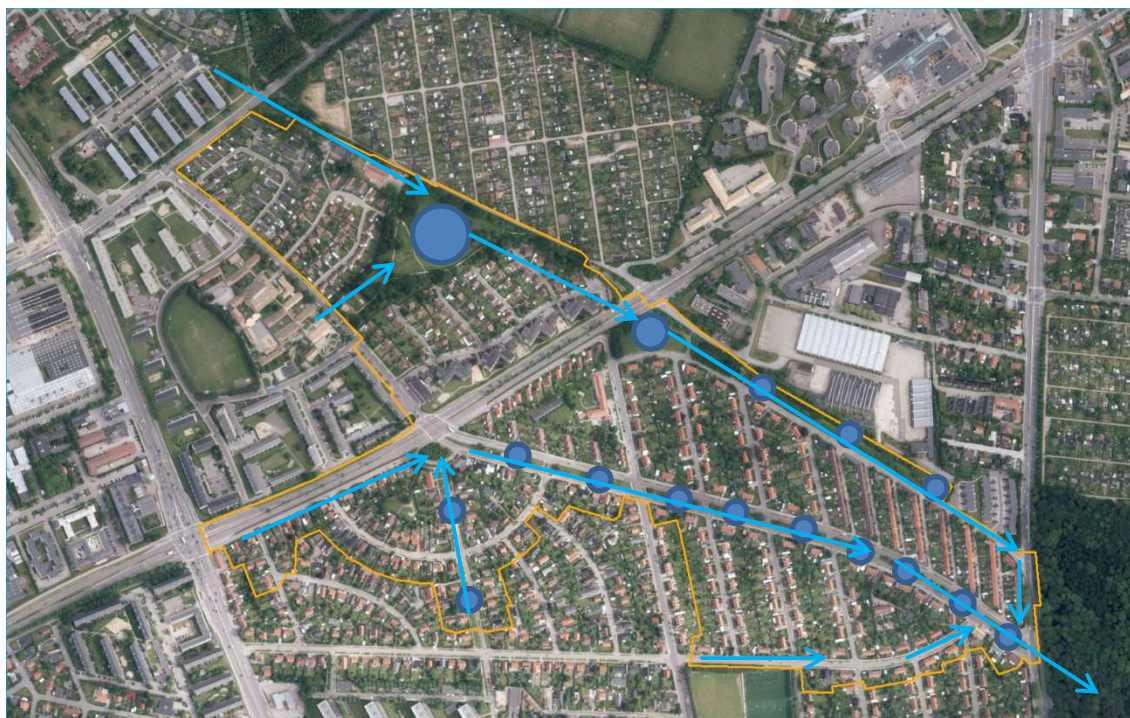
Modellering af grundvandet

- Ændring i sekundært grundvandsspejl
- Klimaeffekt
- Vurdering/optimering af placering af regnbede
- Bygninger og kældre
- Pejleboringer til validering

Løsning: Forsinkelse og fordampning

- Bassiner/forsinkelsesvolumen
- Strømningsveje

Eksempler på tekniske løsninger

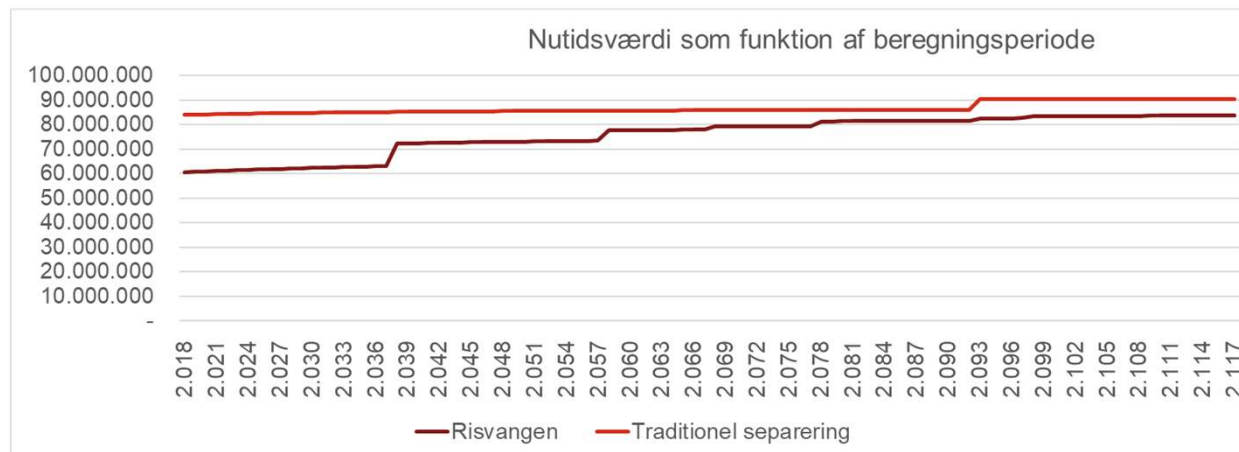
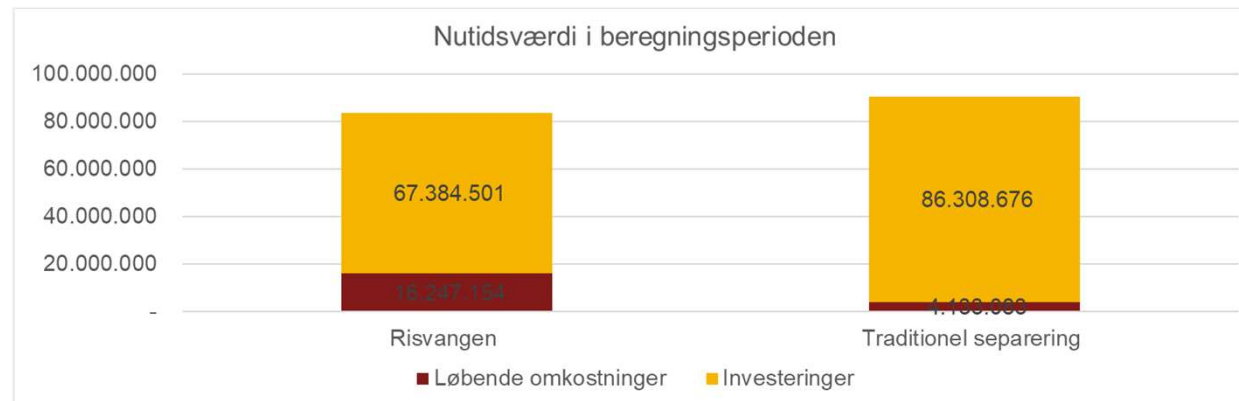
Eksempler på tekniske løsninger

Økonomisk sammenligning

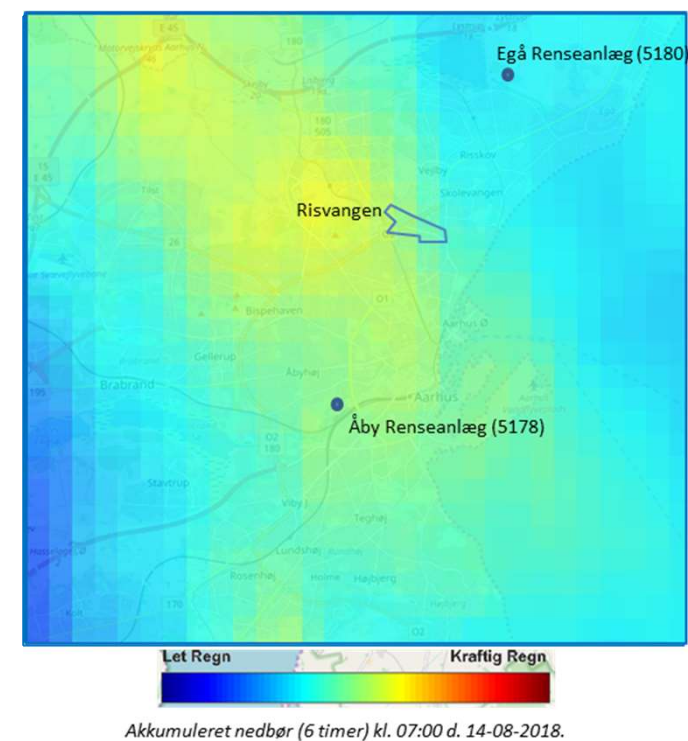
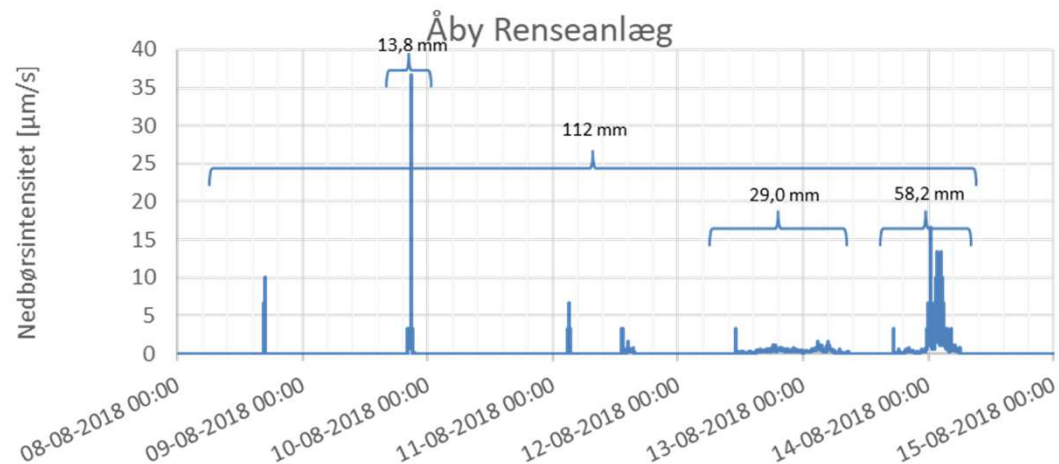
Forudsætninger

- Rente (WACC) 4 %
- Tidshorisont: 100 år
- Aktiver reinvesteres ved udløbet af anlægsaktivets økonomiske levetid (POLKA – levetider)
- Driftsudgift:
 - Risvangen: 200 tkr/år (0,5 %)
 - Traditionel: 85 tkr/år (0,1 %)

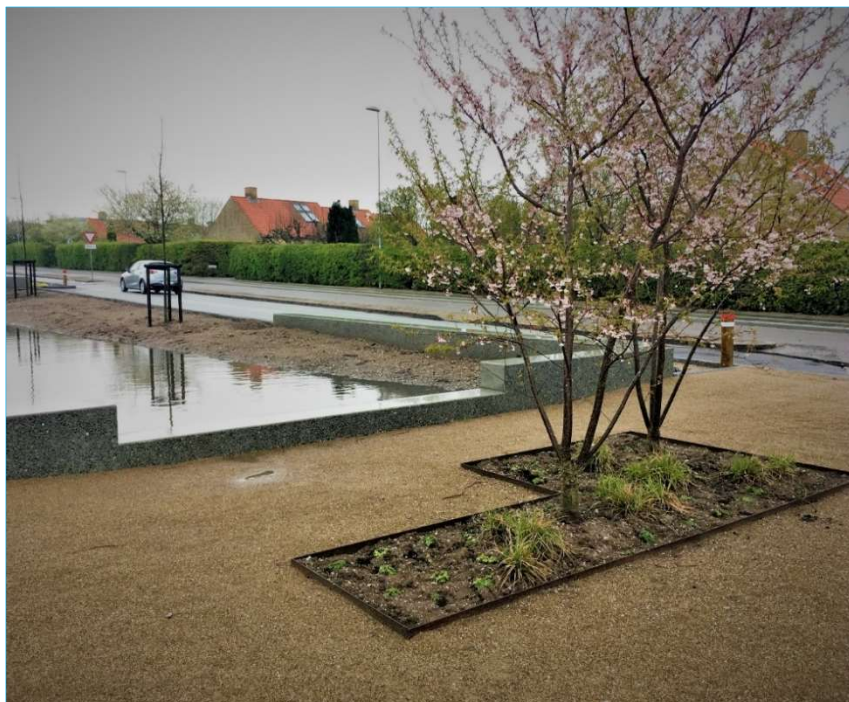

Funktionstest 13.-14. august

- Særligt hændelsen den 13.-14. august 2018 gav meget vand.
- I SVK-regnmålerne på Åby og Egå Renseanlæg, syd og nord for Risvangen, blev der registreret hhv. 58,2 og 22,4 mm.

Det virker!

Funktionstest 13.-14.
august: >50 mm nedbør

... tak for opmærksomheden!

Jan Jeppesen
jje@envidan.dk
+45 27 15 37 27